

પ્રસ્તાવના.

મુશ્વ જૈન ચન્દુભો અને ઘેનો.

આપને સુવિદિત છે કે આવા દંપ્ત-મનવા વાંચવા વિચારવા જેવા લઘુ પુસ્તકની પ્રસ્તાવનાની અતિ આવશ્યકતા હોઈ શકે નહિ, છતાં આ પુસ્તક શા હેતુથી ચાહ્ય પાઠ્યમાં આવ્યું, તેમ કોના સં-
દુષ્ટદેશથી વિગેરે મહત્ત્વ દર્શાવત વધાર મુદ્દાની ઉચિત ખાતરી છે.

યજ્ઞા આન્દની યાત છે કે હિંદુસ્થાનના યજ્ઞા શહેરો અને ગામો માં ગ્યાં ગ્યાં આપણા પરિચ પૃથ્વિપાટ ઉત્તમ ચારિત્ર મન્નથી વિશુ-
પિત મુક્તીની પ્રદાગત્રાઓ વિચરે છે ત્યાં ત્યાં આધુનિક સ-
મયમાં જૈન મૈત્રિભામાં તેમ વાલિકાઓમાં મ્યામ પરમપરિચ વિનરાગ
પરમાન્નાના અર્ચિન્ડ્ર પ્રભાવશાસ્ત્રી થમે ક્રિયામાં તેમ તે પરમાત્મા
ના અર્થોક્તિ ગ્રન્થોને પઠનપાઠન કરવાનાં ઉચ્ચ માંડ પૂરનો ઉન્સાદ
દાખલ રહેલો દર્શિગોચર થાય છે. દરેક ધર્મો અને વાલિકાઓ
પોતાનું દુર્લભ્ય માનુષ્ય જીવન તો વિનરાગ પરમાન્માના, ધર્મ મેલ-
નથી તેમજ પઠનપાઠનથી પણ ના ન મિરાય માનિ;
માત્ર દુર્નીયામાં માન્ય રચનાનો કાલજ દી માગ થીનો કયાં છે ?
મતલ્લ કે તેમ છે માં ઉન્માદને પૂર્ણ વદરા માટે અને દુર્માનુમાર
વાર ગતિના ચોરસે દરદરમાં પરિબ્રમણ કરવાકર દર તાદિ દારના
પુસ્તકો પ્રસિદ્ધ થયેલો દર્શિગોચર થાય છે ઉન્માદન માયા વિન્માર
પૂરત પ્રસિદ્ધ થયેલ નહીં હોવાથી અને તેની ગ્યાં તમર મમતી તેવા
ધર્મીન હમ્તન્નિરિત ૪? દુર્માર્થો અને " પરમ ઉદગારી માત્રીની

પર્ગા તેની મૂલ કીંમતે વેચાણ કરેલી છે તેમાં જે સ્વર્ચમાં મુદ્તા રૂપેણ પુરા કરી જે વચે તે આ દંદકાદિ દ્વાર સંગ્રહ નામના પુસ્તક માં ચાપરવા પૂજ્યપાદ ગુરુનીની મહારાજે પરવાનગી આપેલી છે કારણકે આ પુસ્તકમાં ધીલકુલ નહીં જોવી અલ્પ મદદ મળેલી છે તો પણ આ પુસ્તક પુજ્યશ્રી યોગ્ય સાધુસાધ્વીની મહારાજાને ખેટ આપવા મુકરર કરેલું છે અને આવક આવીકામોને જેમને આ પુસ્તકની જરૂર હોય તેમને મસિદ્દુ કર્તાની પસિચી. યોગ્ય કીંમતે મલી શકશે.

જેવી રીતે ઉક્ત ગુરુનીની મહારાજ તરફથી ઉપરના છપાવેલા બે પુસ્તકો લોકપ્રીય થઈ પડ્યા તેમ આ ધીનું પણ અતી ઉપયોગી પુસ્તક લોકપ્રીય થઈ પડશે તેમ અમારુ સહજ માનવું છે કારણ કે ધણા વિસ્તારવાળા જાણવા લાયક વિષયોથી ભરપૂર છે. બલી આ પુસ્તકની આવકનો ફોદને અંગત લાભ પણ નથી તેની જે કીંમત વેચાણથી ઉપજશે તે તે પુસ્તકના સ્વર્ચમાં જતાં બાકી વધશે તે તેવાજ પુસ્તકો ઉદ્ધાર અમર જ્ઞાન સ્વાતામાંજ જવાની છે. જેથી આ પુસ્તક સ્વરીદનારને જ્ઞાન દાન અને જ્ઞાનનું માત્ર થવું એમ વેવદો લામન છે.

આ પુસ્તક છપાવવાનો ઉપદેશ કરનાર પૂજ્યપાદ ગુરુનીની મહારાજ શ્રી દેવ શ્રીનીના મુવિહિત શિષ્યા સાધ્વીની શ્રીશ્રી ૧૦૦૮ વાર સૌભાગ્ય શ્રીનીમહારાજનો સ્વરા અતઃકરણથી આમાર માનશામાં આવે છે કે જે માહા ઉપગારી ગુરુનીની માહારાજ તરફથી ઉપર બતાવેલા ઉત્તમ અને લોકપ્રીય બે પુસ્તકો તો બાહાર પઢી આ ધીનું પુસ્તક પણ તેમનાજ ઉપદેશ અને પ્રેરણાનું ફલ છે.

આ પુસ્તક મસિદ્દુ કરવામાં જે જે દાના વૃદ્ધો તથા શ્વેનોપ

આ પુસ્તક પ્રસિદ્ધ કરવામાં જે જે મુદ્દાઓ તથા ચિનોપ મદદ કરેલી છે તેની મુદ્દારક નામો નીચે મુજબ છે.

- ૨૫-૦-૦ બોકરી અમરચંદ મુજબંદની પત્નિ સોમાચરણી વાઈ
સમરત મું. સંપાતે ચંદર.
૨૫-૦-૦ અમરચંદ કાનગીની વિધવા વાઈ દીવાલીવાઈ મું. માંગરોડ.
૧૦-૦-૦ કાશીદાસ ઉવેદચંદ મું. અમદાવાદ.
૫-૦-૦ લક્ષ્મીદાસ જુનીલાલ જાગવાલા મું. અમદાવાદ.
૫-૦-૦ હીંગાલાલ જુનીલાલની વિધવા વાઈ જામુદ મું. અમદાવાદ.
કુલ ૭૦-૦-૦

મૂલના.

વૃક્ષકને જેમ તેમ ગ્યાં ગ્યાં ગ્યવતું મૂલી માગાતના કરાઈ નહિ. તેમજ મથુદા જામે વૃક્ષકને મદદનું નહિ. ક્યારે મુને વૃક્ષક વાંચનું નહિ.

મંગલ.

ત્રેનો વર્ષઃ વૃક્ષકવર્ષઃ સર્ગતિઃ માનુષ્યોકઃ, વિદ્યોદ્ધી વચનવૃક્ષા
કૌટલ સત્ક્રિયામુ । માતૃની જઠર્મીચરણકમળોપામના સદ્ગુણના,
મુદ્દાં જોઈ શાંતિર્માતૃના પ્રાપ્યતે નાન્યતુલ્યેઃ ॥ ૧ ॥

માતૃ-વગટ વચાવવાળો ત્રેનવર્ષ, મન-મુમાયુ તનેની મંગલિ,
જાની વૃદ્ધો માતૃ માંડી, વાચકતુલ્ય, મુવદ્ધર્મીનાં જુગલના, ગ્યા-
વૃક્ષકવિન જઠર્મી, મદ્મુલના જાગલકમળની ઉપામના, નિષેલર્મી, ત
મને મુદ્દાવતિ, જટલી શનાં મદલ વૃક્ષકવર્ષઃ માતૃ વાં ચંદ છે.

अथ विषयानुक्रमविषयः.

अनुक्रम	विषय	पृष्ठ
१	श्रीराम चंद्रके कहनाना एकत्रान्तरोंय सोमना नादनी गाथा. १	१-१३
२	हंटरक द्वार.	१३-१७
३	हृदय द्वार.	१७-५१
४	भगवाना द्वार.	५१-६२
५	मेध्या द्वार.	६२-७४
६	इंद्रिय द्वार.	७५-७७
७	समुद्रपान द्वार.	७८-८२
८	संयमन द्वार.	८२-८६
९	संस्थान द्वार.	८७-९०
१०	माण द्वार.	९०-९२
११	पर्याप्त द्वार.	९२-९५
१२	योनी द्वार.	९५-९७
१३	कुलकोटी द्वार.	९७-९८
१४	ज्ञान द्वार.	९९-१००
१५	अज्ञान द्वार.	१०१
१६	दर्शन द्वार.	१०१-१०३
१७	राष्ट्र द्वार.	१०३-१०४
१८	योग द्वार.	१०४-१०८

१९	उपयोग द्वार.	१०९-११०
२०	गुणस्थानक द्वार.	१११-१२३
२१	आहार द्वार.	१२३-१२५
२२	आहारनी इच्छा द्वार.	१२५-१२६
२३	कीमाहार द्वार.	१२७-१२८
२४	जीव भेद द्वार.	१२८-१३२
२५	वेद द्वार.	१३३-१३७
२६	कषाय द्वार.	१३७-१३९
२७	संज्ञा द्वार.	१३९-१४२
२८	स्वकाय स्थिति द्वार.	१४२-१४४
२९	विरह काल द्वार.	१४५-१४८
३०-३१	अवनतुं तथा उपजवानुं संख्या द्वार.	१४८-१५०
३२	गति द्वार.	१५०-१५७
३३	आगति द्वार.	१५७-१६३
३४	संज्ञा द्वार.	१६३-१६९
३५	देव द्वार.	१६९-१७१
३६	संज्ञा द्वार.	१७१-१८१
३७	जगत्स्वार्.	१८१-१८२
३८	परिग्रह द्वार.	१८२-१८९
३९	अन्य बहन्तद्वार.	१८९-१९९
४०	संज्ञा द्वार.	१९९-२०१
४१	संज्ञा द्वार.	२०१-२०८

श्री सर्वज्ञाय नमः

अथ श्री दंडकादिकं द्वार लीख्यते.

॥ गाथा ॥

दंमकं जुवणं शरीरं, लंगादणां लेम्मेदिश्वरमुच्चाश.
मंघयणं मंघ्राणं पाणा, पज्जति योनी कुल्लकोर्मा. ॥ १ ॥
नाणान्नाणं दंमणं, दिट्ठि जोगांवल्लगं गुणं ठाणा.
आहारं उप्पाहारं, किमाहागज्जं जीश्वरं ज्ञेया. ॥ २ ॥
वेश्म कम्माय मन्ना, यं कायनिष्ठं विग्गहाळल्लं चेव.
चवणोववायं मंम्बवा, गइ आगइ मंपया देव. ॥ ३ ॥
संज्या जगज्जं पग्गि-गाहं श्रप्पं बहु मन्नियं उच्चाडं.
दाराइं उणा चत्ता, मग्गण्ण्यं मंगगहे इत्थं ॥ ४ ॥

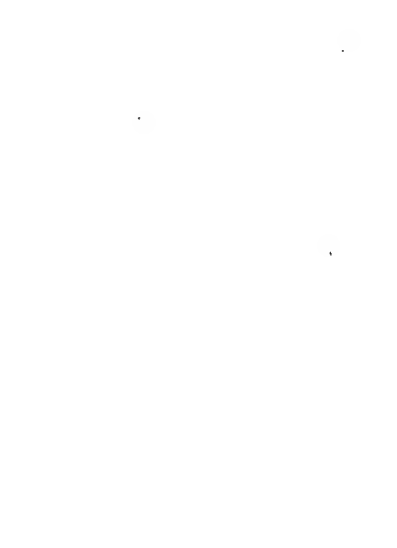
१ दंमक २ जुवण ३ शरीर ४ अवगादना ५ सेव्या

६ इंद्रिय ७ समुद्घात ८ संघयण ९ संस्थान १० प्राण ११ पर्याप्ति १२ योनी १३ कुल कोमी १४ ज्ञान १५ अज्ञान १६ दर्शन १७ द्रष्टि १८ जोग १९ उप-योग २० गुणगणा २१ आहार २२ आहारनी इष्टा २३ किमाहार २४ जीवजेद २५ वेद २६ कंपाय २७ संज्ञा २८ स्वकाय स्थिति २९ विरहकाल ३० चवन संख्या ३१ उपजवानी संख्या ३२ गति ३३ आगति ३४ संपदा ३५ देवद्वार ३६ संजति ३७ जराऊ ३८ परिग्रह ३९ अल्प बहुत्व ४० संझी थने वल्ली ४१ प्रकीर्ण विगेरे एकतालीस द्वारोना संतारवाना अर्थे अर्ही संग्रह करीएनीए.

अथ पहेलुं दंमक द्वार द्वारंगः

दंमयेते जीवा यस्मिन् स दंमकः—जीवो जेने विपे दंमाय ठे तेने दंमक कह्योए. ए दंमक चोवीश ठे के जेमां सर्व-संतारी जीवो परिव्रमण करे ठे. ते दंमक ना नाम तथा वाख्या निचे प्रमाणे.

प्रथम नारकीनो एक दंमकः—नारकी एटले थ-कर्मोदयवत जीवोनुं वसवुं ठे जेमां एवुं जे स्था-

દામ કહેવાય. ઘાદર પટલે સ્થુલ શરીરવાળા ચક્રુર્ય
 દેહી શકાય. એવા ઘાદર નામ કર્મોદય વંત, ત્રીયત
 સ્થાનવર્તી અને યીજાથી જેદ જેદ થાય એવા જીવો
 ઘાદર કહેવાય, તે ઘાદર પૃથ્વીકાયના શુદ્ધ, વાલુકા,
 મણસિલ, શર્કરા, સુંદાળી, અને સ્વરપૃથ્વી પૃ-મૂળ
 છે, તથા ધીજા સ્ફટિક રત્ન, મણિરત્ન, પરવાસા
 હિંગલોક, હરુતાલ, પારો, સોનું, રુપું, તાંબુ, જસત,
 શિશુ, કચીર, અવરસ, સ્વર્ણ, રમચી, તૂરી માટી,
 સ્વારી માટી, સુરમો, સિંધવ, સંચલ, તથા પાપાણની
 સર્વ જાતીઝ અને મીઠું વિગેરે ઘણા જેદ ઘાદર પૃથ્વી-
 કાયના છે. ॥ એવં બાર દંમક ॥

અપકાય-પાણીના જીવો-તેનો એક દંમક, તેના
 મૂળ પે જેદ છે એક સુદમ અને ધીજો ઘાદર તેમા
 સુદમ તે પુર્વોક્ત રીતે જાણવા અને ઘાદર તે જૂમીનું
 પાણી,^૧ આકાશનું પાણી,^૨ જાકલનું,^૩ કરાનું,^૪ હી-
 મનું, લાજાઘાસગપરનું ધુંવરીનું તથા ઘનોદધિ અને

૧ કુવા અને વાવડી વગેરેનું પાણી. ૨ નદી તલાવ અને સરો-
 વરનું પાણી.

(૫)

તેનોદધિ વિગેરેના પાણી તે સર્વ ઘાદર અપકાયના
જેદો જાણવાં. ॥ એવં તેર દંડક ॥

તેજકાય અગ્નિના જીવોનો એક દંડક. તેના સુ-
દ્દમને ઘાદર ણવા ધે જેદ છે, સુદ્દમ તે પૂર્વોક્ત રીતે
જાણવા ને ઘાદર તે થંગારાનો અગ્નિ જ્વાલાનો અ-
ગ્નિ, ઝરસામ્યનો અગ્નિ, ભક્ષાપાતનો અગ્નિ, કર્ણા-
શ્ચાનો અગ્નિ, અસર્ન (ઘસારાર્થી) અગ્નિ ઉત્પન્ન થાય
ઠે તે જંવા કેં છોડું ચક્રમક અરણી વંગર ઘનવાર્ય
અગ્નિ પેદા થાય ને, અગ્નિ વિજળી વિગેરે ઘાદર અગ્નિ
કાયના જેદો છે. ॥ એવં ચૌદ ॥

વાજકાય-વાયગના જીવોનો એક દંડક. તે વાયુ
કાયના સુદ્દમને ઘાદર ણવા ધે જેદ છે. તેમા સુદ્દમ
તે પૂર્વોક્ત રીતે જાણશ અગ્નિ ઘાદરને ઉદ્દામક (ઝંચે
ચમતો) વાયુ, ઉન્કસિક (નિચે પડતો) વાયુ મં-
દલીક (ઘંટોલીક) વાયુ, મદા (મોટો-જે અર્ધી
કદેવાય છે તે) વાયુ, શુદ્ધ (સુખકારી જીવો) વાયુ
ગુંજ (ઘુઘુઝાટ કરતો) વાયુ, ઘનવાયુ અગ્નિ ને

वायु वगैरे घादर वायु कायना घणा जेदो ठे. तेनो एक दंमक ॥ एवं पंदर ॥

वनस्पतिकाय-जाड पात्राना जीवोनो एक दंमक ते वनस्पतिकायना, साधारण अने प्रत्येक एवा घे जेद ठे, तेमा साधारण एटखे अने ता जीवोनुं एक शरीर होय, ते साधारण वनस्पतिकाय, तेना घे जेद, एक सुदमने बीजो घादर, सुदम वनस्पतिकाय ते पूर्वोक्त सुदम जीवोना जेवा जाणवा, अने घादर साधारण वनस्पतिकायने जेना सांधा नसो गांठा वगैरे प्रगट न देखाता होय जांगवाची सरग्या जाग यता होय, तांतणा (रेशां) विनाना होय अने ठेदीने वा-ववाची पण उगे एवी सर्व वनस्पति जेवी के सर्व जातना कुंणाफळ, कंद, अंकुरा, कुंपळो, पांचवर्णनी लीझ फूस, विलामीना टोप, लीखुं आधु, लीली हळ-दर, लीझो कचुरो, मोथ, थेग, थोर, गळो, अने सण वगैरेना पांदमा तथा कुंवारनुं पातु वगैरे घादर साधारण वनस्पतिकायना घणा जेदो जाणवा. प्रत्येक वनस्पतिकाय ते एक शरीरने बीये एक जीव होय ते

जातना तेइंद्रियजीवो जाणवा, तेनो एक दंरुक,
 अने स्पर्श-रस-घ्राण अने चक्षु (आंखो) ए चार
 इंद्रियवाळा जीवो जेवा के विंठी, जमरा, जमरीउं,
 तीमो, मांखीउं, मांस, मछर, कसारी, करोळीयां, ख-
 रुमांकडो अने पतंगीआ विगेरे घणीजातना चो-
 रींद्रिय जीव ठे तेनो एक दंरुक ॥ एवं १९ दंरुक थया ॥

तिर्यंत्र पंचेंद्रिय-तिर्यच-तीर्था (वांका) चाले,
 अथवा स्वकर्मादियथी सर्व दंरुके परिव्रमण करे एवा
 पंचेंद्रिय स्पर्श, रस घ्राण चक्षु अने श्रोत (कान)
 ए पांचेंद्रियवाळा जीवो ते तिर्यच पंचेंद्रिय कहेवाय
 तेना मूळ पांच जेद ठे. ते आ प्रमाणे मांठला-का-
 चवा, जुंरु, अने सुसुमार विगेरे जसचर, १ गाय, जेंश,
 घोळा, हाथी वगेरे चोपगा, २ नोळीया, उंदर, खि-
 सकोळी वगेरे जुज परी सर्प, ३ सर्प, अजगर वगेरे
 लर परि सर्प, ४, धकली कागळा कावर पोपट मोर
 वगेरे रुवांटानी पांखवाळा अने चामाचीमीयां वगेरे
 चामरानी पांखवाळा तथा संकोचेखी अने वीस्ता-
 रेखी पांखोवाळा ते सर्व खेचर ५ कहेवाय. उपर कः

જન ૧૨ કેસા પહોળો અને ૨૪૯૩૨ જોજનનાં થાં
 શરે લાંબો પીઠા સોનામય પૂર્વ પશ્ચિમ લવણ સમુદ્ર
 પર્યંત સુદ્ધ હેમવંત નામનો પર્વત છે, તેના ઘણે ઠેકા
 ને વિષે લવણ સમુદ્રમાં ૮૪૦૦ જોજનથી કાંઈક અ
 ધિક લાંબી એવી ઘડ્ઘે દાઢા વિદિશીને વિષે નીકળી
 છે, તે ચારે દાઢા ઉપર સાત સાત અંતરદ્વીપ છે તે
 અંતરદ્વીપ માંહેલા પહેલા ચાર અંતર દ્વીપ જગતી
 થી ૩૦૦ જોજન દૂર, ૩૦૦ જોજનના વિસ્તારવાળા છે,
 તથા જગતીથી ૪૦૦ જોજન દૂર, ૪૦૦ જોજનના વિ
 સ્તારવાળું વીજું અંતરદ્વીપનું ચતુષ્ક છે, એમ સર્વને
 વિષે ૧૦૦ જોજનની ઘડિ કરતાં સાતમું અંતરદ્વીપનું
 ચતુષ્ક ૯૦૦ જોજન દૂર, ૯૦૦ જોજનના વિસ્તારવાળું
 છે એમ ૨૦ અંતરદ્વીપો થયા, તેમજબહી મેરુ પર્વતથી
 ઉત્તર દિશાએ ઐરવૃત્ત ક્ષેત્રને ઠેકે હેમવંત સપ્તશ્ય
 શિખરી પર્વત છે તેને પણ પૂર્વોક્ત પ્રકારે ચાર દાઢા
 છે તેમાં પૂર્વોક્ત રીતે સાત સાત અંતરદ્વીપો છે તેથી
 તે ૨૦ અંતરદ્વીપો અને પ્રથમના હેમવંતપર્વતના
 ૩૦ અંતરદ્વીપો મળી ૫૬ અંતરદ્વીપો થયા. તેમાં યુગ

ज्योतिषि-ज्योतिष्य प्रकाशवाळा जे देव ते
ज्योतिषि कहिए. ते चंद्र सूर्य ग्रह नक्षत्र अने तारा
ए पांच प्रकारनां ठे. तेमां अढीछीप मांहेला पांच
चर ठे अने अढीछीप बाहेरना स्थिर ठे. एम दस
जेद थया तेनो एक दंरुक ॥ एवं २३ दंरुक ॥

वैमानिक-विशिष्ट पुन्ये करी घणा जीवो थकी
उपजोग थाय ठे जेनो ते विमान कहिए ते विमान
नने विपे रहेला जे देवो ते वैमानिक जाणवा तेन
वे जेद ठे, तेमां एक कल्पोत्पन्न अने बीजा कल्पा
तीत. तीहां कल्प ते स्थिति, जाति, सामानिकादि
व्यवस्था मर्यादा ठे ज्यां अथवा तिर्थकरना कल्या
णादिके मनुष्य लोकने विपे आववानो व्यवहार ठे
जेनो तेने कल्पोत्पन्न कहिए तेनां नाम सौधर्म देव
लोक, इशानदेवलोक, सनतकुमारदेवलोक, माहेष्ट
देवलोक, ब्रह्मदेवलोक, सांतक देवलोक, महाशुक्र देव
लोक, सहसारदेवलोक, आणंतदेवलोक, प्राणंत देव
लोक, आरणदेवलोक, अने अर्युन देवलोक, एम वा
ठे. कल्पानीन-कल्प-स्थिति, जाति, सामानिकादि

ઠે કે. ગો. ગાથા ૥

તથ્ય સહસ્તા સોલસ, સ્વસ્કંદ પંકે વહુલ કંડેતુ;
ચુલસી સહસ્તાઈ, શ્વસઈ જલ વહુલ કંડેતુ. ૥ ૧ ૥

અર્થ:—તે રત્ન પ્રજામાં પહેલો સોલસ હજાર જો
જન કવળ રત્નમય કાંઠે છે, ઘીજો ચોરાસી હજાર
જો જનના પંક (કાદવ) વહુલ કાંઠે અને ઇંસી હ-
જાર જો જનનો જલ વહુલ કાંઠે છે, ઇરીતે ત્રણ કાંઠે
છે, તેમાં પહેલે કાંઠે રત્ન ઘણા છે, માટે તેનું નામ
રત્ન પ્રજા, ઘીજી નરક પૃથ્વીને વિષે કાંકરા ઘણા
હોવાથી તેનું નામ શર્કરા પ્રજા, ગ્રીજી નરક પૃથ્વીને
વિષે વેલુ (રેતી) ઘણી હોવાથી તેનું નામ વાલુકા
પ્રજા, ચોથી નરક પૃથ્વીને વિષે કાદવ ઘણો હોવાથી
તેનું નામ પંક પ્રજા, પાંચમી નરક પૃથ્વીને વિષે ધુ-
માનો ઘણો હોવાથી તેનું નામ ધુમ પ્રજા, ઠઠી ન-
રક પૃથ્વીને વિષે અંધકાર ઘણો હોવાથી તેનું નામ
તમ પ્રજા અને સાતમી નરક પૃથ્વીને વિષે ઘણો ઘણો
અંધકાર હોવાથી તેનું નામ તમનમ પ્રજા કહેલ છે,
અમ સાતે નરક પૃથ્વીનાં ગુણ નિષ્પન્ન ગોત્ર જાણવા.

મુજથ છે, ૧ સોમંતો ૨ શેરુલ ૩ રંજ ૪ ઊજંત ૫ સંઘાત ૬ અસંઘાત ૭ વિઘાંત ૮ જક્ત ૯ શીત ૧૦ ષક્રાન્ત ૧૧ અવક્રાન્ત ૧૨ વિક્રંત અને ૧૩ શેરુક છે. દરેક પ્રતર ગ્રણ હજાર જોજનના ઠંચા, અસંખ્યાત જોજનના સાંઘા પહોળા અને અગીયાર હજાર પાંચ સો ત્યાસી જોજન ઉપર એક જોજનના ત્રીજા જાગ જેટલા અંતરે અંતરે એક થીજારથી નીચે નીચે છે. તેમાં ત્રીસ લાખ નરકાવાસા છે. ને બે પ્રકારના છે. ૧ પુ-
 સ્પાવકીર્ણ બટલે વુટા ફૂલની પેઠે જ્યાં ત્યાં રહેલા છે, તે ઊગળત્રીસ લાખ પંચાણું હજાર પાંચસો સમસઠ છે. ૨ શ્રેણીબંધ ચાર હજાર ચાર સો નેત્રીસ છે. એમ બંને મળી ૩૦૦૦૦૦૦ નરકાવાસા છે. પહેલા મીમતા ના-
 મના પ્રતરના મધ્ય જાગમાં સીમંત નામનો ઇંડક [મૂઠ્ય] નરકાવાસો પીસ્તાઢીસ લાખ જોજનનો સાંઘો પહોળો છે. અને બાકીના સર્વે નરકાવાસા સંખ્યાતા તથા અસંખ્યાતા જોજનના સાંઘા પહોળા છે. તેમાં નારકીના જીવો રહે છે.

વીર્જી શર્કરા પ્રજા નસ્કપૃથ્વી—એક લાખ વત્રીસ

દહાર જોજન જામી, અસંખ્યાતા દહાર જોજન વિ-
 સ્તારવાળી થને વિસ્તારથી ઘણ ગણી ઝાઝેરી પરિ-
 ધિષ કરીને સદ્વિત ઝાલરના આકારે છે. પરિધિના
 પરતા વઢીયાકારે ઠ જોજન એક ગાઠ ઉપરાંત ગા-
 ઠના ત્રીજાજાગસુધી ધનોદધિ, ચાર જોજન ઘણ
 ગાઠ સુધી ધનવાત અને એકજોજન ઘે ગાઠ ઉપરાંત
 ગાઠના ત્રીજાજાગસુધી તનવાત છે. ને તે પઠી અ-
 લોક છે. તે નરકપૃથ્વી નીચે વીસદહારજોજન ધ-
 નોદધિનો પીંઠ છે. તેની નીચે ધનવાત, તનવાત અને
 આકાશના પીંઠ અનુક્રમે નીચે નીચે એક વીજાર્થી
 અસંખ્યાત અસંખ્યાત જોજન પૂર્વોક્ત રીતે રહેલા છે.
 તેની નીચે ત્રીજી નારકી છે. હવે તે શર્કશ પ્રતા ન-
 રકપૃથ્વી એક લાખ વત્રીશ દહાર જોજનની જેજામી
 વહી છે તેમાંથી ઉપર તથા નીચેથી એક એક દહાર
 જોજન કાઢીએત્યારે વાર્કીની એક લાખ ત્રીશ દહાર
 જોજન પૃથ્વી રહી તેને વિષે અગીયાર પ્રતર છે. તે
 નીચે મુજબ છે-૧ સ્તનિક ૨ સ્તનક ૩ મણક ૪ ચળક
 ૫ ઘટ્ટ ૬ સંઘટ્ટ ૭ જીપ્ત ૮ અર્જીપ્ત ૯ લોલ ૧૦

ઠે. એમ બન્ને મઠો ૧૫૦૦૦૦૦ નરકાવાસા ઠે. તે સ
 નરકાવાસામાં કેટલાએક સંખ્યાતા તથા કેટલાએક
 અસંખ્યાતા જોજનનાં હાંવાપહોલાં ઠે. તેમાં નાર
 કીના જીવો રહે ઠે.

ચોથી પંકપ્રજા નરકપૃથ્વી-એક લાલ વીસ હજાર
 જોજનની જામી, અસંખ્યાતા જોજનની વિસ્તારવાળ
 અને વિસ્તારથી ગ્રણ્ય ગણી જાઝેરી પરિધિપકરીને
 સહીત જાલરનાં આકારે ઠે. પરિધિનાં ફરતાં વહી
 યાકારેસાતજોજનસુધીઘનોદધિ, પાંચજોજનને એ
 ગાઢઘનવાત, અનેએકજોજનનેગ્રણગાઢ સુધીતનવાત
 ઠે. ને તેપઢીઅલોકઆવેઠે. તે નરકપૃથ્વીની નીચે વી
 શહજારજોજનઘનોદધિનો પીંચે, તેનીનીચેઘનવાત
 તનવાતઅનેઆકાશનાપીંચ અનુક્રમે નીચેનીચે એવ
 ઘીજાથી અસંખ્યાતઅસંખ્યાતજોજનના પૂર્વોક્તરીતે
 રહેલાંઠે, અને તેનીનીચે પાંચમીનરકપૃથ્વી ઠે. હવે તે પંચ
 પ્રજા નરકપૃથ્વી જે એક લાલ વીસ હજાર જોજનન
 જામી કહી ઠે. તેમાંથી ઉપર તથા નીચેથી એકે
 હજાર જોજન કાઢીપ ત્યારે ઘાકીની એક લાલ અ

एकगाउनात्रीजाजाग सुधी घनोदधि, पांचजोजन थन
 वेगाउसुधी घनवात थने एकजोजनत्रणगाऊउपरात
 एकगाउना त्रीजाजागसुधी तनवातठे. ने तपठी थ
 लोकठे. ते नरकपृथ्वीनी नीचे बीशहजारजोजन
 घनोदधि नोपोंम्ते, तेनीनीचे घनवात, तनवात थते
 थाकाशनांपोंक अनुक्रमे नीवेनीचे एकत्रीजायी अस
 ख्यात थसंख्यातजोजनना पूर्वोक्तरीतेरहेलांठे थने
 तेनीनीचे ठहीनरकपृथ्वी ठे.

हवे ते घुमप्रजा नरकपृथ्वी जे एक लाख थ
 ढारहजारजोजननीजामीकहीठे. तेमांथी उपर तपा
 नीचेथी एकेक हजार जोजन काढीए थारे था
 कीनी एकलाखसोसहजारजोजन पृथ्वी रही तेने
 विषे पांच प्रतर (मास) ठे, तेना नाम-खात, तमस
 उत्त, थंध, थने निमित्त. ते दरेक प्रतरप्रण हजार
 जोजननां उंचा थमंख्यात जोजननां लायापहोलां
 थने पचीसहजारवसंपचासजोजननां थंतरे थंतरे
 एक थीजायी नीचे नीचे ठे. तेमां प्रणलाख नरका-
 वासाठे, ते येप्रकारनांठे. एकपुण्यावकीर्ण पटसे तुटां

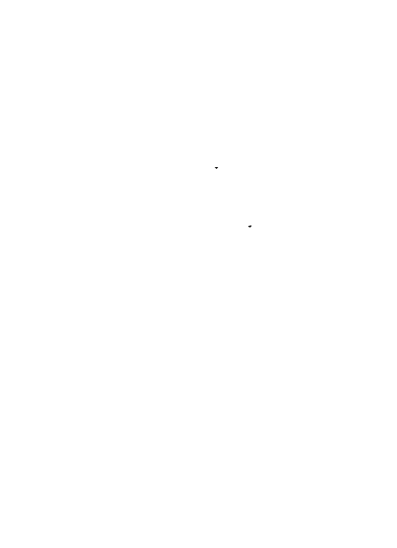

પૃથ્વીત્રે. હવે તે તમ પ્રજા નરકપૃથ્વી જે એક લાગ્ય સોઢદ
 જાર જોજનની જામી કહીત્રે. તેમાંથી ઉપર તથા નિચે
 એકેક હજારકાઢીય ત્યારે ઘાકીની એક લાગ્ય ચૌ
 હજાર જોજન પૃથ્વી રહી તેને ત્રિપે ગ્રણપ્રતરઠે તેના
 નામ-વાહી, યાદલ, થને નહુક, તે દરેક પ્રતર ગ્રણ
 હજાર જોજનનાં ઊંચા, અસંખ્યાત જોજનનાં લાંબ
 પહોળા થને ઘાવન હજાર પાંચશો જોજનનાં અંતે
 એકવીજાથી નિચે નિચે ઠે. તેમાં નવાણું હજાર
 નવસો પંચાણું નરકાવાસા ઠે ને વેપ્રકારનાં નવાણું
 હજાર નવસો વત્રીસ પુષ્પાવકીર્ણ અને ત્રેસઠ શ્રેણી
 વંધ એમ વન્નેમઢી ણ્ણ્ણ્ણ નરકાવાસા ઠે. તે સર્વ
 નરકાવાસામાં કેટલાક સંખ્યાતા થને કેટલાક અ-
 સંખ્યાતા જોજનના લાંબાપહોળા નરકાવાસા ઠે. તે
 સર્વમાં નારકીનાં જીવો રહે ઠે.

સાતમી તમઃતમ પ્રમા નરકપૃથ્વી એક લાગ્ય આઠ
 હજાર જોજનની જામી, અસંખ્યાતાં હજાર જોજનની વિ-
 સ્તારવાઢી અને વિસ્તારથી ત્રણ ગણી ઝાઝેરી પરિધિ
 કરીને સહીત ઝાલરને આકારે ઠે. પરિધિના ફરતાવઢી

जेपर कह्या प्रमाणे साते नारकीमां सीमंत प्रत
 रथी थपइठाणाप्रतरसुधीसर्वेमळीनेउंगणपचास
 तरोठे. तेमां पहेला सीमंत नामनाप्रतरने विषे सीमंत
 नामनोनरकावासा जेपीस्ताळीसखाख जोजननो ठे
 तेनेफरतां चारदिशाए उंगणपचास उंगणपचास तथा
 चारविदिशाए थरुताळीसथरुताळीसनरकावासाठे
 तेश्रेणीबंधठे. तेमांथी तेनी नीवेना बीजा प्रतर वगेरे
 सर्वे प्रतरोमां दिशा तथा विदिशाएथइने आठधाठ
 नरकावासा उंगउंग श्रेणीबंधठे. ठेवटसर्वथीनीचक्षां
 थपइठाणा नामनानरकावासांनीचारदिशाए एकेको
 नरकावासाठे सर्व श्रेणीबंध नरकावासा नवहजार
 ठसो त्रेपन थन पुप्पावकीर्णनरकावासा त्यासीखाख
 नेउंगहजारगणसोसुमताळीसठे. ते यत्ने मळीने चो-
 रासीखाखनरकावासाथया. तेमां पहेलो सीमंतो तथा
 ठेवलो थपइठाणो मुकीने वाकीना सर्वे नरकावासा
 संख्याता थमंम्याना जोजननां सांवा पद्दोळा उपर
 कह्याप्रमाणेठे. तेनुं कांडक प्रमाण समजाववानेमाटे
 शाम्रझोकहेठेके. कोइदेवनाग्रणवारचपटीवगावतां

શીતજૂમીમાં રહેલાં નારકીઝને અતિ શીત વેદના થે,
 જેમ પીત્તજ્વર (તાવ) વાળો માણસ આઘાતન
 થીના ઝનાઢાના દિવસમાં મધ્યાન કાલે ચારેયાજુપ
 અગ્નિનીચમારહેલોહોય અને ત્યાંતેનેજેટલી ઉષ્ણ
 વેદનાથાય, તેનાથી અનંતગુણી ઉષ્ણવેદના ઉષ્ણ
 જૂમીના નરકાવાસામાં રહેલાનારકીઝનેહોય છે, અને
 અતિદુર્બલશૂદ્ર માણસ કાંઈપણઆઘાતનથીના શિયા
 ઢાનીરાત્રે, ડંચેથી ઘરફપડતોહોય, ચારેયાજુથી શી-
 તવાયુ ઘાતોહોય, અને હીમાચલનાઠંકાપ્રદેશમાં ઘ-
 ઘરફ ઉપરરહેલોહોયતો ત્યાં તેને જેટલી શીતવેદના
 થાય, તેથી અનંતગુણી શીતવેદના શીતજૂમીના ન-
 રકાવાસામાંરહેલાં નારકીઝને હોયતે. નરકાવાસાના
 દેત્રોનો વર્ણ, ગંધ, રસ અને સ્પર્શ અતિ ક્રયંકર,
 વિદામણો અને અતિ દુઃખદાયી છે.

दस जुवनपति निकायना जुवनो
 पृथ्वीनो पीरु एक लाख एंशी हजार
 जामो ठे, तेमांथी एक हजार जोजन उपर अने
 हजार जोजन नीचे मुकीए वाकी एक लाख अथवा
 तेर हजार जोजन पीरु रह्यो ते
 जातिना जुवनपति निकायना देवोना जुवनो ठे,
 तना जे आठ रुचक प्रदेश ठे, त्यांथी अर्धो अर्ध दे
 करीए, एक दक्षिण दिशिनું अर्ध अने घीजुं उपर
 दिशिनું अर्ध, एवा वे जागे जुवनपतिना
 श्रेणीउं ठे, तेमां दक्षिण दिशानी श्रेणीमां
 निकायना चोत्रीस लाख जुवन ठे, नागकुमार
 कायना चुंवालीस लाख, सुर्वणकुमार निकायना
 त्रीस लाख, विद्युतकुमार निकायनां चालीस लाख,
 कुमार निकायनां चालीस लाख, ह्रीपकुमार
 नां चालीस लाख, उदधिकुमार निकायनां
 लाख, दिशिकुमार निकायनां चालीस लाख,
 कुमार निकायनां पचास लाख, अने
 निकायनां चालीस लाख जुवनो ठे, ए सर्व मळी

હ્યાતા જોજનવાળા

વ્યંતરના ધુવનો-રત્નપ્રજ્ઞા પૃથ્વી

જે એક હજાર જોજનનો જાગો પૃથ્વી પીંડ

એક સો જોજન ઊપર થને એક સો જોજન

મુકીને વધતો આવશે જોજનનો જાગો,

જોજનનો સાંધો પહોલો

વ્યંતર દેવોના ઉત્તર તથા દક્ષિણ શ્રેણી

ધુવનો છે, તે નાનામાં નાના જરતદોષ જેવળા,

ધ્યમ મહાવિદેહદોષજેવળા થને મોટામાં

જંબુદ્વીપ જેવળા સામ જોજનનાં છે, તે સર્વ

વહારપી વાટલા, થંદરથી થોચુણાં, અને

કમલની કર્ણિકાને આકાર, થનિ સુંદર,

સાનુકૃષ્ટ, વર્ણ, ગંધ, રસ, થને

તેમાં વ્યંતરનાં દેવો રહે છે. વસ્ટ્રી રત્નપ્રજ્ઞા

ઊપર મુકેલો જે એકમોજોજનનો જાગો પૃથ્વી

તેમાંથી દશ જોજન ઊપર થને દશ જોજન ના

મુકીને વધતો પંચી જોજનનો જાગો,

જોજનનો સાંધો પહોલો પૃથ્વી પીંડ છે. તેમાં

जातिनां वाणव्यंतरदेवना उत्तर तथा दक्षिण श्रेणीए
थसंख्याता जुवनो ठे, ते नानामां नाना जरतदेव
जेवमा, मध्यम महाविदेह जेवमा थने मोटा मां
मोटा जंघुछीए जेवमां साखजोजननां ठे. उपर कक्षां
प्रमाणे व्यंतरना तथा वाणव्यंतरना थसंख्याता
जुवनो ठे, तेमां सबे मळीने थसंख्याता जीन जु-
वनो ठे.

अनंतानंतआकाशप्रदेशनांमध्यजागमां, कटीए
(केमये) हाथराखापगपमारीउज्जलापुरुषनांथाकारे
अकृत्रिम. निधळ. थन पचासिकापनां समुदाय-
युक्त चांदराज प्रमाण खांकठे. ए चांदराजखांकना
मध्यमां एकगज सचा पहाळो थने मेरुसर्मापे न-
मनुतलाएष्वीर्था नवसें जोजन नांचो ने नवसेंजो-
जनउंचो तिर्थाखांकठे. ने तिर्थाखांकमां पद्यान
फोकाकोमी उदारपद्यापमना जेटस समयथाय ने-
टसां डाप थने समुद्रो ठे. अर्धान्धमग्यानाडापने
थसंख्यातासमुद्रो ठे ने सर्वनी अन्यंतगमं साख-
जोजननां सचा पहाळो थने थालीनाथाकारे मोळ

આ પ્રથમ જંબુદ્વીપ છે; તેનાં ફરતોં ચુનીનાંઆકારે
 બે લાલ જોજનનાં વિસ્તારે, લવણ સમુદ્ર છે અને તે
 પત્તી ધાતકીલંક, કાલોદધિ સમુદ્ર, પુષ્કરવરદ્વીપને
 પુષ્કરવરસમુદ્રવિગેરે એક વીજાથી ઘમણાં ઘમણાં
 વિસ્તારે ચુનીનાઆકારે અને. પ્રશસ્તવસ્તુનાં નામે
 અસંખ્યાતાદ્વીપને અસંખ્યાતાસમુદ્રો છે, સર્વથીઠેહો
 સ્વયંજુરમણ નામેસમુદ્ર છે તે અર્ધારાજલોક પ્રમાણ
 વિસ્તારે છે.

જંબુદ્વીપમાં બે ચંદ્ર ને બે સૂર્ય, લવણ સમુદ્રમાં
 ચાર ચંદ્ર ને ચારસૂર્ય, ધાતકીલંકમાં વારચંદ્ર ને
 વાર સૂર્ય, કાલો દધિ સમુદ્રમાં વહેતાલીસ ચંદ્ર ને
 વહેતાલીસ સૂર્ય અને પુષ્કરાર્ધમાં વહોંતેર ચંદ્ર ને
 વહોંતેર સૂર્ય છે. એ વધાં મળી એકસો ઘટ્ટીસચંદ્રને
 એકસોઘટ્ટીસસૂર્ય તથા ગ્રહાદિક જ્યોતિષીર્ણનાં વિ-
 માનો આ મનુષ્ય ક્ષેત્રમાં છે, તે સર્વે ચર છે. મનુષ્ય
 ક્ષેત્રની વહાર અસંખ્યાતા દ્વીપ તથા સમુદ્રોનાં
 અસંખ્યાના જ્યોતિષીનાં વિમાનો છે, તે સર્વે સ્થિર છે.
 દેવ. ચંદ્રને અઠયાસી ગ્રહ અઠયાસી નદાવ્ર અને.

લાંબા પદોળાં ને અઠવાવીસ જાગનાં હંચા છે. સૂર્ય
 વિમાન એકમત્રીયા અઠતાલીસ જાગનાં લાંબા પદોળાં
 હોળાં ને ચોવીસ જાગનાં હંચા છે. પ્રદ્યુનાં એ ગાઠનાં
 લાંબા પદોળાં ને એક ગાઠનાં હંચા છે. નદ્યુનાં પાંચ
 ગાઠનાં લાંબા પદોળાં ને અર્ધ ગાઠનાં હંચા છે. અને
 મારાઠનાં પાંચશેધનુવ્યથી એક હજારપનુવ્ય સુધીનાં
 લાંબા પદોળાંને અર્ધાંશથી પાંચમું પનુવ્ય સુધીનાં
 હંચા છે. મનુવ્ય ક્ષેત્રનાં બહારનાં ડ્યોનિયોનાં વિમા
 નાંનુ પ્રમાણ મનુવ્ય ક્ષેત્રના વિમાનોથી અર્ધું અર્ધું છે.
 અને મનુવ્ય ક્ષેત્રમાં રહેલાં વૈદ્યનું વિમાન એકમ
 ત્રીયા અઠતાલીસ જાગનાં છે. તેનાં મનુવ્ય ક્ષેત્રની બહારનાં
 બહારનાં વિમાન એકમત્રીયા અઠવાવીસ જાગનાં છે.
 એમ ૧ વૈદ્યાનિર્વાહનાં વિમાનોની સંખ્યા, પદોળાં
 અને હંચાનું પ્રમાણ અર્ધું અર્ધું છે. ૨ મધ્યમૂર્ચનાં
 વિમાનવાદક દેવાં માલ્લ માલ્લ હજાર છે. પ્રદ્યુનાં
 વિમાનવાદક દેવાં આઠહજાર છે. નદ્યુનાં વિમાન
 વાદક દેવાં ચાલ્લહજાર અને નાગનાં વિમાનવાદક
 દેવાં ૫૨૩ હજાર છે. વૈદ્ય મૂર્ચ, પ્રદ્યુ, નદ્યુ અને

તોરણી ધાત્રણી ગતિ અનુક્રમે એક ધીજાથી શીઘ્ર
 શીઘ્રતર છે, ડ્યોતિપીઝનાં વિમાનનું માંદોમાંદે અંતર,
 દ્યાધાતે હલ્કુદ ધારદજાર ઘસેં ઘહેતાલીસ જોજનનું
 અને જઘન્ય ઘસેનેઠાસઠ જોજનનું છે, નિર્વ્યાધાતે
 (વ્યાધાત ન હોય ત્યારે) હલ્કુદ ઘે ગાહનું અને
 જઘન્યથી પાંચસેં ધનુષ્ય એક તારાથી ધીજા તારાની
 ઘચ્છે અંતર છે. સૂર્ય ઠંઠો તો જોજન તપે છે નીચો
 અક્ષરસેં જોજન તપે છે ને નિર્ગોસુગતાલીસ હજાર
 ઘસેંપ્રેસઠ જોજન અને માત્રીયા એકથીમ જાગ તપે છે.
 ઘટસે ઉપર કાઢા પ્રમાણ સૂર્યનું તાપ ફેર છે.

સયાળ સમુદ્રે ડ્યોતિપીના વિમાનો છે ને હલક.
 સ્ફાટિક રત્નનાં અને ધીજા સર્વ ડ્યોતિપીના વિમાનો
 સ્ફાટિક રત્નનાં છે, ને સર્વ વિમાનો અર્ધ કર્ણાગ્ર
 (કોઠપાલ) કારે, મનોહર જાનનુવને મર્દાન, દેર્દા
 પ્યમાન પ્રકાશવાળા અને અતિ સુંદર ડ્યોતિપીઝનાં
 વિમાનોં છે તેમાં અમરગ્યાતા ડ્યોતિપી દેવો છે.

ધેમાનિક દેવોનાં વિમાનો:-ડ્યોતિપીનાં વિ
 માનોથી ઇસંગ્યાન કોમ્પાકોમ્પી જોજને અથવા ઇસ

ઠમો રાજલોકનાં ઠેમે, ધનોદધિનાં આધાર
 સૌધર્મદેવલોકં દક્ષિણ દિશાએ અને
 દેવલોક ઉત્તર દિશાએ ઠે તે વન્ને
 મઢી ઘઢીયાકારે તેર પ્રતર ઠે. તેરે પ્રતરની
 અર્ધોઅર્ધ વેલ્લંકરીય; એક દક્ષિણ દિશિલ્લંક
 યીજો ઉત્તર દિશિલ્લંક, દક્ષિણ દિશિ
 પતિ સૌધર્મેડ અને ઉત્તરદિશિલ્લંકનો અધિપતિ
 શાનેડ ઠે. સૌધર્મેડના ચત્રીસલાલ વિમાન ઠે,
 ચારસેં ચોરાણું ત્રિલૂણાં, ચારસેં ઠયાસી ચોલૂણાં,
 તશેંસત્તાવીસ ઘાટલાં અને એકત્રીસ લાલ
 હજારવસેં શ્રાણું વિવિધ આકારના પુષ્પાવકીર્ણ
 ઠે, તથા હશામેડના અઠ્ઠાવીસલાલ વિમાન ઠે,
 ચારસેં ચોરાણું ત્રિલૂણાં, ચારસેં ઠયાસી ચોલૂણાં,
 અઠ્ઠત્રીસ ઘાટલાં અને સત્તાવીસ લાલ
 સાતસેં ઠયાસી વિવિધ આકારનાં પુષ્પાવકીર્ણ
 ઠે; તે વન્ને દેવલોકના સર્વ વિમાનના જોય.
 પૃથ્વીર્ષોમ થે હજાર સાતસેં જોજનનો જામો ઠે ને
 વિમાનો પાંચશેં જોજનનાં ઠંચા ઠે, કેટલા એક

जोंपतळीयानो पृथ्वीपीरु वे हजारठसैंजोजन
 ठे, ते विमानो ठशें जोजन ठंचा,
 जोजननां ने केंटसाएक अंसंख्याता
 पद्दोळां थने काळा वर्ण सिवाय चार वर्णनां
 ग्रीजा, घोया देवसोक उपर असंख्याता जोजने
 यया दशमा राजसोकमां घनवातना थापारे
 ब्रह्म देवसोक ठे. ते देवसोकमां ठ प्रतर
 विमानो ठे तेमां यशें चोरासी त्रिखूणां,
 चोमूणां, यशें शुम्मोनेर वाटसां
 हजार एकसो नामठ त्रिदिध
 विमान ठे. ते विमाननां जोंपतळीयानो
 वे हजार पांचमें जोजन जागोठे, ते विमानो
 जोजनना ठंचा, केंटसाएक संख्याता थने
 असंख्याता जोजननां सांचा पद्दोळां थने
 नीखावर्ण सिवाय प्रणवर्णनां ठे. पांचमा
 उपर असंख्याता जोजने यथया
 वेगे घनोदधिने घनवातना थापारे उद्गोष्ठातक
 सांक ठे. ते देवसोकमां पांच प्रतरने

વર્ણના છે, સાતમાદેવલોકનાં ઉપરં અસંખ્યાતાં જોજને
 અથવા અગિયારમાં રાજલોકનાં ઉમે ધનોદધિ અને
 ધનયાતના આધારે આઠમો સદસાર દેવલોક છે, તે
 દેવલોકમાં ચાર પ્રતરને ઠહજાર વિમાનો છે, તેમાં
 એકસોસોલ ત્રિચૂળાં, એકસોઆઠ ચોચૂળાં, એકસો
 આઠ ઘાટલાં અને પાંચહજાર ઠસેંશ્વરસઠ વિવિધ
 આકારનાં પુષ્પાવકીર્ણ વિમાનો છે, તે વિમાનોનાં જોય-
 તલીયાનો પૃથ્વીર્પોરુ બેહજાર ચારસેંજોજન જામો છે,
 તે વિમાનો આઠસેંજોજનનાં ઊંચા કેટલાએક સંખ્યાતા
 અને કેટલાએક અસંખ્યાતા જોજનનાં છાંયા પહોલાં
 અને ફાલાં, નીલાને રાતાવર્ણ સિવાય બે વર્ણનાં છે.
 આઠમા દેવલોકનાં ઉપર અસંખ્યાતા જોજને અથવા
 ઘારમા રાજલોકમાં આકાશનાં આધારે નવમો આ-
 ણત અને દશમો પ્રાણત ય બે દેવલોક જોમાજોમ્ને
 અને તે ધન્ને દેવલોકનો એકદ્વંડ છે, તે ધન્ને દેવ-
 લોકમાં યદ્ને ચાર પ્રતરને ચારસેં વિમાનો છે, તેમાં
 ઘાણું ત્રિચૂળાં, અઠયાસી ચોચૂળાં, અઠયાસી ઘાટલાં
 અને એકસોત્રીસવિવિધ આકારનાં પુષ્પાવકીર્ણ-

વિમાનઠે, તે વિમાનનાં જોયેતંત્રીયાનો પૃથ્વીર્પીઠ ધે
 હજાર ત્રણસેં જોજન જાઓઠે; તે વિમાનો નવસેં જો-
 જન ડંચા, કેટલાએક સંખ્યાતા અને કેટલાએક અ-
 સંખ્યાતા જોજનનાં છાંવા પહોલાં અને એક ધોળા
 વર્ણનાંજ ઠે, નવમા અને દશમા દેવલોકનાં ઉપર
 અસંખ્યાતા જોજને અથવા ચારમા રાજલોકનાં ઠેને
 આકાશનાં આધારે અગિયારમો આરણ અને ચારમો
 અચ્યુત દેવલોક જોનાજોઠ ઠે તે ઘણે દેવલોકનો
 એક ઇંદ્ર ઠે, તે ઘણે દેવલોકમાં યજ્ઞને ચાર પ્રતરને
 ત્રણસેં વિમાનો ઠે, તેમાં ચહોતેર ત્રિશૂળાં, અમ્સઠ
 ચોશૂળાં, ચોસઠ ઘાટલાં અને ઠન્નુ વિવિધ આકાર
 નાં પુષ્પાવકીર્ણ વિમાન ઠે. તે વિમાનના જોયેતંત્રી-
 યાનો પૃથ્વીર્પીઠ ધે હજારત્રણસેં જોજન જાઓ ઠે, તે
 વિમાનો નવસેં જોજનનાં ડંચા, કેટલાએક સંખ્યાતા
 અને કેટલાએક અસંખ્યાતા જોજનનાં છાંવા પહોલાં
 અને એક ધોળા વર્ણનાંજ ઠે, અગિયારમા અને ચા-
 રમા દેવલોકનાં ઉપર અસંખ્યાત જોજને અથવા તે-
 રમા રાજલોકમાં આકાશનાં આધારે નવગ્રૈવેયક ઠે

તે દરેકનો થકેકો પ્રતર હોવાથી નવપ્રેવેપક
 પ્રતરો છે. તે નવ પ્રતરોમાં પ્રથમ નીચેની ત્રીય
 પ્રતરે એકસો અગિયાર વિમાન-છે, તેમાં ત્રાસી
 યુષાં, ત્રીસ ચોયુષાં અને પાંત્રીસ વાટસાં
 છે. એ હેઠલો ત્રીકમાં પુષ્પાવકીર્ણ વિમાન નથી
 ઉપર અસંખ્યાત જોજને વીજી મધ્યની ત્રીકે
 ને સાત વિમાન છે તેમાં અઠાવીસ ત્રિયુષાં, ચ
 ચોયુષાં, તેવીસ વાટસાં અને ધત્રીસ પુષ્પાવકી
 માન છે તેના ઉપર અસંખ્યાત જોજને અથવા તેર
 જલોકને છેકે ઉપરનું ત્રીજું ત્રીક છે. તેનાં એકસો
 છે તેમાં સોલ ત્રિયુષાં, વાર ચોયુષાં, અગિયા
 ટસાં અને એકસઠ પુષ્પાવકીર્ણ વિમાન છે, એમ
 પ્રેવેપકનાં સર્વે મઠી ધ્રુણસે અઢાર વિમાન છે.
 જોયતઢીયાનો પૃથ્વીપીઠ એ હજાર વસે જોજન
 મોઢે તે વિમાનો એક હજાર જોજનનાં ડંચા,
 છાએક સંખ્યાતા અને કેટલાએક અસંખ્યાતા
 નનાં સાંવા પહોળા અને એક ધોળા વર્ણનાં જ છે.
 ઉપર અસંખ્યાત જોજને અથવા

ધ્યની ઉપર વત્રીસ આંગઠમાં સર્વ
રહ્યાં છે.

ચાર દેવલોક, નવગૈવેયક અને પાંચ
વિમાનના સર્વેમઠીને ચોરાસીલાખ સત્તાણું
ત્રેવીસ વિમાનો છે. તે વિમાનો અત્યંત સુગંધીમય,
ખણના જેવો મૃદુસ્પર્શ, નિત્યજ્યોતવંત,
જીનજીવનો એ સહીત છે, તથા શબ્દ, રુપ, ગંધ,
સ્પર્શ, ક્ષુદ્રિ, ગતિ, લાવણ્ય, કાન્તિ, સ્થિતિ, એ દે
યાના મનોહર છે જેમાં એવા અતિ સુંદર વિમાનો
વિપે અસંખ્યાત દેવો રહે છે.

પૃથ્વીકાયાદિ એકેન્દ્રિયનાં-પાંચ દંરુકથે શ્ચ
ગ્રાદિ વિગલેન્દ્રિયનાં ત્રણ દંરુક તિર્યંચ પચેન્દ્રિય
એક દંરુક અને મનુષ્યનો એક દંરુક એમ દશ દંરુ
જીવનો અનિશ્ચલ અનિત્ય અને અનિયમીત છે.

જીવનપતિ નિકાયમાં સાતક્રોરુને વહોતેરલા
જીનજીવન છે, વૈમાતિકમાં ચોરાસીલાખ સત્તાણું
જારને ત્રેવીસ જીન જીવન છે અને તિર્થાલોકમાં ત્ર
હજાર વસે ળંગણસાત જીનજીવન છે. એમ સર્વે મવ

શ્રાવકોરુ સત્તાવનલાલ વસે ને વ્યાસી તથા વ્યંતર
નિકાય થને જ્યોતિષીમાં અસંખ્યાતા જીનજીવનોઠે.
તે સર્વેશાસ્વતા ઠે.

જીવનપતિ નિકાયનાં દરેક જીનજીવનમાં એકસો
એંસી એંસી જીનપ્રતિમાજી ઠે. નવગ્રેવેયકના ગ્રણસેં
અઠાર થને પાંચ અનુત્તરનાં પાંચ મઠ્ઠીને ગ્રણસેં ત્રે-
વીસ જીનજીવનોમાં એકસોવીસ વીસ જીનપ્રતિમાજી
થને ઘીજા સર્વ વેમાનિકનાં જીનજીવનોમાં એકસો
એંસી એંસી જીનપ્રતિમાજી ઠે. તિર્થા લોકનાં માઠ
જીનજીવનોમાં એકસો ચોવીસ ચોવીસ થને ચાર્કીના
ગ્રણ હજાર એકસો નવાણું જીનજીવનમાં એકસોવીસ
વીસ પ્રતિમાજી ઠે. એમ ગણનાં સર્વમઠ્ઠી પંદરઅવજ
પેતાર્ણીમ કરોડ અઠાવન લાલ્ય ઠગ્રીમ હજારને એંમી
જીનપ્રતિમાજી ઠે; તથા વ્યંતર નિકાયમાં થને જ્યો-
તિષીમાં અસંખ્યાત જીનપ્રતિમાજી ઠે. સર્વ જીનપ્રતિ-
માજી ઋપન, ચંદ્રાનન, ચારિમેણ ને વર્ધમાન અચાર
નામની થને સદા શાસ્વતી ઠે. ॥ ઇતિ જીવનઘાર ॥

अथ त्रीजुं शरीरहारः

शरीर-“शीर्यते तच्छरीरं” प्रतिक्षणे पुद्गल
उपचयश्चपचयेकरीने वधे, घटे ते शरीर कद्दीए;
शरीर पांच ठे. १ श्रौदारिक, २ वैक्रिय, ३ आहार
४ तैजस, ५ कर्मणः

श्रौदारिक-उदार-प्रधान तिर्थंकरगणधरादि
पदवीनीथपेक्षाएसर्वशरीरोमां उत्तम, स्थुल पुद्गल
प्रनेष्टुं, उत्पन्नययापठीतरतवधे, घटे, परिणमे ध्यने
दन जेदन ग्रहणादिथइशकेणुं; श्रौदारिकनाम
र्मनाउदये श्रौदारिकशरीरयोग्य पुद्गलग्रहणकरीजी
पोताना प्रदेशसाथेमेळवी शरीरपणेनिपजावे ते श्रौ
दारिकशरीरकहेवाय ठे.

वैक्रिय-विविध प्रकारनी विक्रिया करे जेस
नानानुंमोडुं-मोडानुंनानुं, सुरुपनुंकुरुप-कुरुपनुंसुरु
दृश्यनुंथदृश्य-थदृश्यनुंदृश्य, एकनुंथनेक-थनेक
एक, थप्रतिघातीनुं प्रतिघाती-प्रतिघातीनुं थप्र
घाती, भूचरनुंस्वेचर-स्वेचरनुं भूचर, इत्यादिघणा
कारनुं यइशकेणुं वैक्रियना.

કાર્મણ-કર્મનોવિકાર, કર્મમય, કર્મસ્વરૂપ, સર્વ શરીરોનું વીજ પુરું, સ્ત્રીરનીરનીપેઠે જીવ પ્રદેશનીસાથે જે કર્મદલ્લમઢીરહ્યાંતે તે કાર્મણ શરીર કહેવાય છે.

ઔદારિકની અપેક્ષાએ વૈક્રિયનાં પ્રદેશ અસંખ્યાતગુણા, વૈક્રિયની અપેક્ષાએ આહારકનાં પ્રદેશ અસંખ્યાતગુણા, આહારકની અપેક્ષાએ તૈજસનાં પ્રદેશ અનંતગુણા અને તૈજસની અપેક્ષાએ કાર્મણ શરીરનાંપ્રદેશ અનંતગુણા છે, ઔદારિકથી વૈક્રિયન અવગાહનાં સૂક્ષ્મ, વૈક્રિયથી આહારકની અવગાહનાં સૂક્ષ્મ અને આહારકથી તૈજસને તૈજસથી પણ કાર્મણની અવગાહનાં મૂઢ્મ છે. તૈજસ અને કાર્મણ શરીર અપ્રતિધાનિ પટ્ટસે કોઈથી રોકાય નહિ અથવા કોઈનેરોકેનહિયા, જીવને અનાદિમંત્રંધયાઢા છે.

નારકીનો એક દંડક, બુવનપતિના દશદંડક, ડ્યોતિર્પાનાં એક દંડક, વ્યંતરનો એક દંડક અને વૈમાનિકનો એક દંડક, એ ચોદ દંડકે વૈક્રિય, તૈજસ

કાર્મણ-કર્મનોવિકાર, કર્મમય,
સર્વ શરીરોનું વીજણું, સ્ત્રીનીસ્ત્રીપેટે
શનીસાથે જે કર્મદલમઢીરહ્યાંતે તે કાર્મણ
કહેવાય છે.

ઔદારિકની અપેક્ષા વૈક્રિયનાં પ્રદેશ
સ્થાતગુણા, વૈક્રિયની અપેક્ષા આહારકનાં પ્રદેશ
અસંસ્થાતગુણા, આહારકની અપેક્ષા તૈજસનાં પ્ર
દેશ અનંતગુણા અને તૈજસની અપેક્ષા કાર્મણ શ
રીરનાં પ્રદેશ અનંતગુણા છે, ઔદારિકથી વૈક્રિયની
અવગાહનાં સૂક્ષ્મ, વૈક્રિયથી આહારકની અવગાહ
નાં સૂક્ષ્મ અને આહારકથી તૈજસને તૈજસથી પણ
કાર્મણની અવગાહનાં સૂક્ષ્મ છે. તૈજસ અને કાર્મણ
શરીર અપ્રતિઘાતિ પટલે કોઈથી રોકાય નહિ અથવા
કોઈને રોકે નહિ એવા, જીવને અનાદિસંવંધવાળા છે.

નારકીનો એક દંરુક, યુવનપતિના દશદંરુક,
જ્યોતિષીનો એક દંરુક, વ્યંતરનો એક દંરુક અને
વૈમાનિકનો એક દંરુક, એ ચૌદ દંરુકે વૈક્રિય, તૈજસ

અને કાર્મણ, એમ ત્રણ શરીર હોય છે. એ ઇન્દ્રિય, તે
 ઇન્દ્રિય, ચૌરિન્દ્રિય, પૃથ્વીકાય, અપકાય, તેજકાય
 અને વનસ્પતિકાય, એ સાત દંરુકે, તથા સમુર્થિસ
 તિર્યચ પંચેન્દ્રિય અને સમુર્થિસ મનુષ્યને ઔદારિક
 તૈજસ ને કાર્મણ એમ ત્રણ શરીર હોય છે, વાયુકાય
 અને ગર્જન તિર્યચ પંચેન્દ્રિયના દંરુકે ઔદારિક,
 ક્રિય, તૈજસ અને કાર્મણ, એમ ચાર શરીર હોય
 અને ગર્જન મનુષ્યના દંરુકે પાંચે શરીર હોય છે.

॥ इति शरीरछार ॥

अथ अवगाहना द्वार.

अवगाहना-शरीरानु प्रमाण-जघन्य तथा उ-
 ल्लृष्ट चोर्वीश दंरुके कहे थे.

प्रथम नारकीना दंरुके सामान्यपणे अवगाहना
 जघन्य अंगुलनां अस्ख्यातमां ज्ञात जेटली અને
 उલ્લૃષ્ટ પાંચદો ધનુષ્યની છે, જુદી જુદી નારકીની અ-
 પેક્ષાએ પહેલી નારકીની પોણાથાઠ ધનુષ્ય ઠ અંગુલ,
 બીજી નારકીની સામાપંદર ધનુષ્ય ઘાર અંગુલ ત્રીજી
 નારકીની સવાળકત્રિસ ધનુષ્ય, ચોથી નારકીની

દેહમાન પાંચસે ધનુષ્યનું જાણવું; એ પ્રમાણે સાતે નારકીમાં દરેક પ્રતરોના નારકીનું જવ માન કર્યું; અને તે નારકીના જીવો ઉત્તરવૈક્રિય શરીર કરે તો જઘન્યથી અંગુલના સંખ્યાતમાં જાગ અને ઉત્કૃષ્ટથી પોતાના જવ પ્રત્યયિક શરીરથી બંધ મળું કરી શકે છે.

બ્રુવનપતિના દશદંરુક, વ્યંતરનો એક દંરુક અને ડ્યોતિપીનો એક દંરુક એમ બાર દંરુકે દેવ-દેવીનું જવ પ્રત્યયિક શરીર પટલે સ્વાજ્ઞાવિક શરીર જઘન્ય અંગુલના અસંખ્યાતમાં જાગ જેટલુંને ઉત્કૃષ્ટ સાત હાથનું હોય છે. અને તે દેવો ઉત્તરવૈક્રિય શરીર કરે તો જઘન્ય અંગુલના સંખ્યાતમાં જાગ જેટલુંને ઉત્કૃષ્ટ લાખજોજનપર્યંત કરી શકે છે, જઘન્ય શરીર ઉત્પત્તી સમયેજ હોય છે.

પૃથ્વીકાય, અપકાય, તેલકાય ઘાઉકાય અને સાધારણ વનસ્પતિકાયના જીવોનું શરીર જઘન્ય અને ઉત્કૃષ્ટથી અંગુલના અસંખ્યાતમાં જાગ જેટલું હોય છે. પ્રત્યેક વનસ્પતિકાયનું શરીર જઘન્યથી અંગુલના અસંખ્યા-

તમા જાગ જેટલુંને બહુપ્રતી હજાર જોજનથી જા-
 જેરું જાણવું. સૂદમને સાધારણ નામ કર્મના ભંડાર કરીને
 અનતા જીવોપ ગ્રહણ કરેલું. એક શરીર તે સૂદમ નિ-
 ગોદ (સૂદમ સાધારણ વનસ્પતિકાચ)નું શરીર કહે-
 વાય એ શરીર, સર્વજીવોના શરીરથી અતિસૂદમ અં-
 ગુલના અસંખ્યાતમા જાગ જેટલું છે. સૂદમ નિગો-
 દિધ્યાના શરીરથી અસંખ્યાત ગણું મોટું સૂદમ વાઝ-
 કાયનું શરીર જાણવું. એટલે અસંખ્યાતા સૂદમનિ-
 ગોદના શરીરે એક સૂદમ વાઝકાયનું શરીર હોય છે.
 સૂદમ વાયુકાયના શરીરથી અસંખ્યાત ગણું મોટું
 સૂદમ તેજકાયનું, તેથી અસંખ્યાતગણું મોટું સૂદમ
 અપકાયનું અને તેથી અસંખ્યાતગણું મોટું સૂદમ પૃ-
 થ્વીકાયનું શરીર કહ્યું છે. હવે સૂદમ પૃથ્વીકાયના
 એક શરીરથી અસંખ્યાત ગણું મોટું એક ઘાદર વાઝ-
 કાયનું, તેથી અસંખ્યાતગણું મોટું એક ઘાદર અગ્ની-
 કાયનું, તેથી અસંખ્યાતગણું મોટું એક ઘાદર અપ-
 કાયનું તેથી અસંખ્યાતગણું મોટું એક ઘાદર પૃથ્વી-

कायनुं अने तेथी पण असंख्यातगणुं मोटु एक वादर निगोद (साधारण वनस्पति काय) नुं शरीर कबुं ठे. ए प्रमाणे पांच सूक्ष्मने पांच वादर ए दशेना शरीर मां होमां हे एक बीजायी अनुक्रमे असंख्यात गुण मोटा मोटा कहा ठे, परंतु दशेना शरीरोमां हे नुं मोटा मां मोटु शरीर पण अंगुलना असंख्यातमां जाग जेटलुंज जाणवुं कारण के अंगुलना असंख्यातमां जागना पण असंख्यात जेद कहा ठे.

पृथ्वीकायादिक पांचे सूक्ष्म एकेंद्रिय जीवोन शरीर एवां सूक्ष्म ठेके. एक शरीरनो देव्यायज नरि पण असंख्याता के अनंता सूक्ष्म जीवोना शरीरोने पीरु एकठा होय तो पण ते देव्याना नथी अने प्रत्येक वनस्पति काय सिवाय पृथ्वीकायादि पांचे वादर एकेंद्रिय जीवोना शरीर पण एवा जीणा ठे के ते असंख्याता जीवोना शरीरनां पीरु एकठां होयतो जे देखाय ठे तेने माटे शाखझो कहेठे के एक पत्थर के मीठाना ककमाने कोइ अतिबलवान पुरुष घर्ण वखत वाटी वाटीने जीणो चुको करे तोपण तेमां

रहेलां केटसाएक जीवशरीरोने कीप्रामणा थाय अने
 केटसाएक जीवशरीरने कीप्रामणा पण न थाय, के-
 टसाएक मरे ने केटसाएक मरे पण नहि अने केट-
 साएकने तो मासम पण पके नहि. जेमके-चार जो-
 जननी सांघीने नव जोजननी पहोळी नगरीने विपे-
 घणा सोकां वसे ठे. तेमां कोइना घेर चोर धारुपाके,
 लुंटे के मांर, तेनी स्ववर नगरीना सोकमां कोइने
 पके ने कोइने न पके. नम अही पण ज.णी खेवुं.

शंख विगेर वेडंडिय जीवोनु उत्कृष्ट शरीर
 प्रमाण चारजोजननु. कानखजुग विगेर नेडंडिय
 जीवोनु उत्कृष्ट शरीर प्रमाण त्रणगाउनु अने तमग
 विगेर चारिंडिय जीवोनु उत्कृष्ट शरीर प्रमाण चार
 गाउनु कहुं ने. वेडंडिय. नेडंडिय अने चारिंडिय
 जीवोनु जघन्य शरीरप्रमाण थंगुसना थमंख्यातमा
 नाग जेटसुं जाणवुं.

गर्जजजसचर तथा उरपग्मिर्पनी उत्कृष्ट अ-
 धगाहना एकदजारजोजननी. गर्जज बुजपग्मिर्पनी.
 पृथक्त्व (वेथी नव) गाउनी, गर्जज चोपगा (गाय

(વિશેષ) મી ક માઈની અને મર્જન સંભારીયોની
 વચ્ચે મનુષ્યની ઇચ્છા અવગાહના કહી છે. સમુ-
 ર્તિમ જાગૃતની ઇચ્છા અવગાહના કહી જોઈ
 નથી, સમુર્તિમ અભિગર્ભની વચ્ચે જોઈતી, સમુ-
 ર્તિમ ધોગમાંની વચ્ચે માઈની અને સમુર્તિમ અભિ-
 ગર્ભ તથા સમુર્તિમ સંભારીયોની વચ્ચે મનુ-
 ષ્યની ઇચ્છા અવગાહના કહી છે. નિર્લેપ પર્ણદિવ
 કોઈ જીવ શરિરમાં મૈત્રિય શરીર કરે તો જપ્ત
 થયેલા સંખ્યાતમો જાગ અને ઇચ્છા નવસંજોગને
 સુધી કરી શકે છે.

સમુર્તિમ મનુષ્યોનું ઇચ્છા અને જપ્ત દેહ-
 માન થયેલા અસંખ્યાતમાં જાગનું કહ્યું છે. મર્જન
 મનુષ્યનું જપ્ત દેહમાન થયેલા અસંખ્યાતમાં જાગ
 જેટલું ઇચ્છા ગ્રાહી ગાળનું કહ્યું છે. દેહની અપે-
 ક્ષા, પાંચ દેવકુળને પાંચ ઉત્તર કુલદેહના મનુષ્યનું
 ઇચ્છા દેહમાન ગ્રાહી ગાળનું, પાંચ હરિવર્ષને પાંચ
 રમ્યકદેહના મનુષ્યનું ઇચ્છા દેહમાન થે ગાળનું,
 પાંચ દેમવંતને પાંચ અરણ્યકદેહના મનુષ્યોનું ઇચ્છા

देवोनुं च द्वायनुं, पांचमाने उठा देवलोके पांच द्वा-
यनुं, सातमाने आठमा देवलोके चार द्वायनुं, नवमा,
दशमा, अगिषारमा ने बारमा देवलोके त्रण द्वायनुं
नवमेवेयके ये द्वायनुं अने अनुत्तर विमाने एक द्वा-
यनुं उत्कृष्ट देहमान क मुं ने.

असुर कुमार निकायना देवोना शरीर स्याम,
वायु कुमारना नीला, सुवर्ण कुमार, दिमिकुमार, ने
स्तनितकुमारना सुवर्ण जेवा पीळां, अग्निकुमार, वि-
द्युतकुमार, ने छीपकुमारना राना, अने नागकुमार तथा
उदधिकुमारना गौर वर्णवाळां शरीर कह्यां ने. पिशाच,
जून, यक्ष, महोरग अने गंधर्व निकायना देवोना
शरीरस्याम, किन्नरना नीला, अने राक्षस तथा किं-
पुरुषना गौर (धोला) वर्णवाळां शरीर कह्या ठे. उयो-
तिप देवो मांहे ताराजना शरीर पंचवर्णा अने बीजा
सर्वेना तपावेखा सुवर्ण सरखा वर्णवाळां शरीर कह्या
ठे. सौधर्म अने इशान देवलोका देवना शरीर राता
सुवर्ण सरखा कान्तिवाळा, सनतकुमार, माहेरु, अने
ब्रह्मदेवलोका देवोना शरीर कमळनी केसराना स;

•

•

•

• •

•

नुप्यनुं, मलिनाथनुं १५ धनुष्यनुं, मुनिसुव्रतस्वामिनुं १६
धनुष्यनुं, नमिनाथनुं १५ धनुष्यनुं, नेमिनाथनुं १६
धनुष्यनुं, पार्श्वनाथनुं ९ हाथनुं अने वर्द्धमान स्वा-
मिनुं ७ हाथनुं देहमान जाणवुं.

॥ इति अवगाहनाष्टार ॥

अथ पांचमुं लेश्याष्टार.

जेणे करी जीव कर्म साथे आश्लेश पामे तेने
लेश्या कह्णीए. ते लेश्याना वे जेद ठे, एक इव्यलेश्या
तथा बीजी ज्ञावलेश्या, त्यां आत्माने काळा तथा
पीळादिक इव्यरूप कर्म पुद्गल संयोग ते इव्य लेश्या
अने तेथी आत्माना शुजाशुज परिणाम ते ज्ञावलेश्या
अर्थान ठ लेश्यानी कोइ एवी जातनी अनंती वर्गण
ठे के तेमार्थी आत्मानी योग प्रवृत्ति (मन वचन
कायनो व्यापार) ना अनुसारे लेइ रानी वर्गणा ग्रहण
कराय ते इव्य लेश्या, अने तेथी जीव उपर यती
असर ते ज्ञाव लेश्या जाणवी.

अशुज लेश्याची यती अशुज असर, आत्माना
स्वाज्ञाविक शुज अध्यवशाय उपर यती नथी, त्यां

सङ्क्षणजाणवुं. आर्त रोद्र ध्यान वर्जा धर्मशुद्ध ध्यान
ध्यावे, प्रशांत चित्त, आत्म रमणता, पांच समित्ति
समित, घण गुप्तिण गुप्ता, सरागी तथा वितरागी
पशांत चित्त अने जीतेंद्रिय विगेरेव्यापारे सहित जी
यनापरिणाम ते शुद्ध लेश्यानुं सङ्क्षण जाणवुं.

वर्ण-स्निग्ध मेघनीचटासरग्वा, जेंसना ति
गरानीगोळी, थंजण, ग्वंजण, अरिष्टरत्न, नेत्र
कीकी अने काळा सुरमाथी अनंत गुणो कृष्ण लेश
नो वर्ण महा जयंकर जाणवो. अशोक वृक्षना अंशु
नीलचाशपक्षी अने वैकुण्ठरत्नथी अनंत गुणो नी
लेश्यानोवर्ण जाणवो. अलशीनाफूल, कोकीलान
पांख अने पारेवानाकंठना वर्णथी अनंतगुणो कापो
लेश्यानोवर्ण जाणवो. हिंगळोक, उगता सूर्य, दिप
कनी शीखा, पोपटनीचांच अने तपावेला लाल सो
नानावर्णथी अनंतगुणो तेजो लेश्यानो वर्ण जाणवो
हरियाळनो मध्यवर्ण, हळदर अने सेणानाफूलन
वर्णथी अनंतगुणो पद्मलेश्यानो वर्णजाणवो. शंख, म
चक्रुंदनाफूल, दूध, पूर्णचंद्रमा, मोतीना हार अने

(५१)

तेथी एकसमयअधिक पद्मलेश्यानी जघन्यस्थिति
अने उत्कृष्टीस्थिति दशसागरोपमअधिक अंतरमु
र्तनीजाणवी, जेटली पद्मलेश्यानी उत्कृष्टीस्थितिक
ठे तेथी एक समयअधिक शुक्ललेश्यानीजघन्य स्थि
ठे अने उत्कृष्टीस्थिति तेत्रीसमागरोपम उपर अं
मुहुर्तनीजाणवी.

जेम लोटामां, नाना घनामां अने मोटाघ
मांथी पाणीजरेहुंदोय तेमां ते दरेकमां असंख्य
ता जीवठे अने ते एकबीजानीअपेक्षाए थो
जाजा जीवकहेवाय ठे, तेम कृष्ण, नील अने क
पोत लेश्यानी उपर कक्षा प्रमाणे पद्मोपमनाथ
ख्यातमांजागनीउत्कृष्टी स्थितिकुठिंठे ते दरेक प
वीजाथी अधिक अधिकतर जाणवी केमके अम
ख्यातानाथसंख्यानाजेदठे एम सर्वत्रजाणवुं.

चोवीस दंभके लेख्या.

नरक गतिमां कृष्ण, नील अने कापोत ए त्र
लेश्या होय ठे, तेमां पदेसीअनेवीजीनरके एव
लेखे लेखी लीची नरके कापांन लेखी लेखी

चोवीस दंडके	४ सेद्याना नाम.						
सेद्यादार	१ रुज.	२ नील.	३ कपोत.	४ तेजो.	५ पद्म.	६ शुक्र.	७ कुश.
नारकी १	१	१	१	०	०	०	३
दश भुवनपति १०	१	१	१	१	०	०	४
पृथ्वीकाय १	१	१	१	१	०	०	४
अपकाय १	१	१	१	१	०	०	४
तेजकाय १	१	१	१	०	०	०	३
वायुकाय १	१	१	१	०	०	०	३
धनस्पतिकाय १	१	१	१	१	०	०	४
विगलेंद्रिय ३	१	१	१	०	०	०	३
गर्भजातिर्यच १	१	१	१	१	१	१	६
गर्भजमनुष्य १	१	१	१	१	१	१	६
व्यंतर १	१	१	१	१	०	०	४
ज्योतिष १	०	०	०	१	०	०	१
वैमानिक १	०	०	०	१	१	१	३

॥ एवं सेद्या द्वार ॥

(૭૫)

જય ઠતું ઇંદ્રિયદાર.

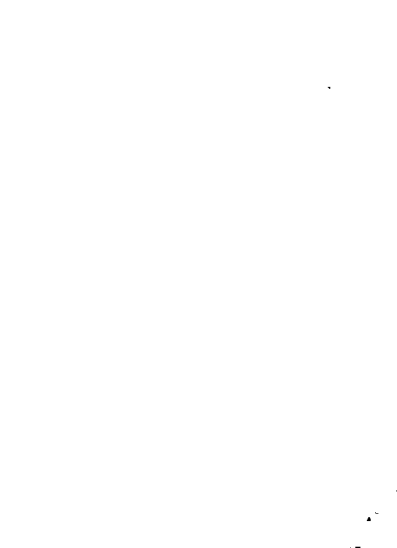
ઇંદ્રિય-ઇંદ્ર પટલે પરમેશ્વર્યવાન્ આત્મા તેતું
 ન્દ્ર થયવાજીવેરચેલ, સેવેલ થને જીવાધિન તે
 દ્રિયજાણવી. તે ઇંદ્રિયોપાંચે, ૧ સ્પર્શેદ્રિય
 વામર્મી), ૨ રસેદ્રિય (જીત્ર), ૩ ગ્રાણેદ્રિય, (નાક),
 પદ્મરિંદ્રિય (નેત્ર) અને ૫ શ્રોતેંદ્રિય (કાન),
 તેકેઇંદ્રિયો ઘેપ્રકારે, એક ડવેંદ્રિય થને ધીજી
 તાવેંદ્રિય.

ડવેંદ્રિય તે નિર્માણનામકર્મ થને અંગોપાંગ
 નામકર્મનાહુદયર્થી પ્રાપ્તધાયે; તેનાં ઘેનેદત્રે, ૧
 નિર્વૃત્તિડવેંદ્રિય થને ૨ ઉપકર્મણ ડવેંદ્રિય. નિર્વૃત્તિ
 ડવેંદ્રિયનાં ધાલ થને અન્યંતર આકાર છે. તેમાં
 પાદાકાર જાતિની અપેક્ષા ધણાં પ્રકારનાં છે.
 જેમકે:-મનુષ્યનાંપાન મુદરનેપ્રર્નાધમેવાજીવે, અશ્વ-
 નાંકાન ઉપધાનાગમનિશ્ચળીદારને થને દાર્ધીન
 કાન મોટાધિશાહનેચિહ્ન (૫૩) ના આકારે
 અપવા પોંડનાં નાકચપટાં. કોડના અર્ણીદારદાંચે
 પૃથીરીતે પાંચેઇંદ્રિયોનાં પાદાકાર ધણાંપ્રકારનાં છે

અને અન્યંતર આકારમાં સ્પર્શદ્રિયનો આકાર ઘણા પ્રકારનો. ઘટલે પોતપોતાનાં શરીરસરસો, રસેન્દ્રિયનો સુરસ (અછા) સરસો, ઘાણેન્દ્રિયનો અતિમુક્કપુષ્પસરસો, ચક્ષુરિન્દ્રિયનો મસુરનીદાઢસરસો અને શ્રોતેન્દ્રિયનો કદંબ વૃક્ષનાં ફુલસરસો આકાર છે, પ્રમાણે નિર્વૃત્તિ અને સ્વવિષયગ્રહણ કરવાની શક્તિરૂપ ઉપકરણદ્રવેન્દ્રિય જાણવો.

જાવેન્દ્રિય-મનિજ્ઞાનાવર્ણાદિકર્મનાં ક્ષયોપશમપ્રમાણે સ્વવિષયજાણવાની કે સમજવાની શક્તિ તે જાવેન્દ્રિય, તેનાં યેજેદ છે. એકલલ્લિજાવેન્દ્રિય અને થીજી ઉપયોગજાવેન્દ્રિય, લલ્લિજાવેન્દ્રિય-જાતિ અને ગત્યાદિકર્મથી અને જાતિગત્યાદિને આવરણ કરવાવાઢાણવા કર્મનાં ક્ષયોપશમથી જે શક્તિ ઉત્પન્ન થાય તે લલ્લિજાવેન્દ્રિય કહેવાય છે. ઉપયોગજાવેન્દ્રિય-ઈન્દ્રિયને પોતપોતાનાં વિષયોમાં સાવધાનત. ઘટલે જે જ્ઞાનનો વ્યાપારને ઉપયોગ જાવેન્દ્રિય કહે છે.

સ્પર્શદ્રિયનો વિષય ઠનો, ટાઢો, નારે, દઢલો, સ્નિગ્ધ, રુદ્ધ, મૃદુ અને ઘરસટ છે, રસેન્દ્રિયનો વિષય

॥ एवं इंद्रियद्वार ॥

अथ सातमुं समुद्घात द्वार.

समुद्घात-सम-एकीजाव, उत्-प्रवळता

घात द्वय एकीजाववमेकरी घणांजकर्मनोदयजेने
 अंदर तेनुंनाम समुद्घात अथवा वेदनादिना प्र
 वक्ष्यतावमेकरी एकीजावना योगे घणांज कर्मद्व
 ठे जेक्रियातोअंदर तेनुंनाम समुद्घात, ते स
 द्घातसातठे. १ वेदनासमुद्घात, २ कषाय समु
 द्घात, ३ मरणसमुद्घात, ४ वैक्रियसमुद्घात,
 तैजससमुद्घात, ६ आहारकसमुद्घात अने ७ व
 वलीसमुद्घात.

वेदना समुद्धान-अत्यंत वेदनाउत्पन्नथव
 थी तेनीअंदरआत्मानुं तन्मयपणुंथइजवुं अने ते
 घणांजकर्मनोदयथयो तेनुंनाम वेदनासमुद्घात
 ज्यारेजीवने अत्यंतवेदनाथायठे त्यारे पोतानाआत्म
 प्रदेशोवहारनीकळे, ते नीकळेला आत्मप्रदेशथीपो
 लाणनोज्ञाग पुरीदेने छांवाकळे जोगववालायककर्मने
 उदीरणाकरणवमेखेंची वर्तमानकाळेजोगवीले, जोवे

■

■

■

■

■

■

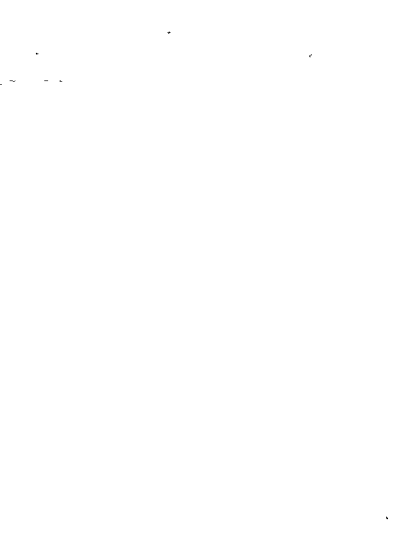
આઠમેસમયે દંડસંહરે છે, કેવળીસમુદ્ધાતવને ઘણાં
કર્મનો ફાયરે છે.

નારકી અને વાઝકાયના દંડકે વેદની, કષાય,
મરણ, અને વૈક્રિય એ ચાર સમુદ્ધાત હોય છે, પૃથ્વી
કાય, અપ્પકાય, તેજકાય, વનસ્પતિકાય, વેદંદ્રિય,
તેજંદ્રિય અને ચૌરિંદ્રિય એ સાતદંડકે, એક વેદના
ધીજી કષાય અને ત્રીજી મરણ સમુદ્ધાત છે. દશ
જુવનપતિના દશદંડક, બ્યંતરનો એકદંડક, જ્યોતિ
વીનો એકદંડક, વૈમાનિકનો એકદંડકને ગર્જનજતિય
ચનો એકદંડક એમ ચૌદ દંડકે, વેદના, કષાય,
મરણ, વૈક્રિય અને તૈજસ એમ પાંચ સમુદ્ધાત હોય છે
અને ગર્જન મનુષ્યના દંડકે વેદના, કષાય, મરણ
વૈક્રિય, આહારક, તૈજસ અને કેવળી એમ સાત
સમુદ્ધાત કહી છે.

॥ ઇતિ સમુદ્ધાતં દ્વાર ॥

અથ આઠમું સંઘયણ દ્વાર.

સંઘયણ—સહનન એટલે હામના સંધિ વિશેષ
પ્રાપ્ત થાય છે શરીરાવસ્થાના અવયવો જોણે કરીને તે

गर्जज-मनुष्य तथा गर्जज तिर्यचना दंरुके ठण
 संघयण होय. वेइंद्रिय, तेइंद्रिय अने चौरिंद्रिय प
 ण दंरुकने विषे एक सेवार्त्त संघयण होय अने ना
 रकी, जुवनपति, व्यंतर, ज्योतिपीने वैमानिक ए. चोद
 दंरुक तथा पांच एकेंद्रियना पांच दंरुकसळी उंग
 णीश दंरुकना जीव ठण संघयणरहीत एटले. असं
 घयणी कहा ठे, कारणके ए उंगणीशदंरुकना जीव
 ने हाड मांस, होय नहि अने हारु मांस विना सं
 घयण होतु नथी. केटलाएक आचार्यो तिर्यच पंचे
 द्रिय संमूर्तिम अने मनुष्य संमूर्तिमने ठण संघयण
 पांचे एकेंद्रियने सेवार्त्त संघयण अने तेरदेवतानाद
 रुके वज्ररुपज नाराच संघयण कहेठे पण ते कथ
 औपचारीक जाणवुं. तिर्यकर, चक्रवर्ती, घळदेव, वा
 सुदेव, तद्भव मोक्षगामी मनुष्य अने असंख्यात
 वरसना शायुपवाळा तिर्यच तथा मनुष्योने पहेहुंज
 संघयण कर्तुं ठे.

મનુષ્ય તથા ધારમા દેવલોક સુધીનાં દેવો ઉત્તરવૈક્રિય શરીર કરે તો તે ઘણાં પ્રકારનાં સંસ્થાને (આકારો) કરી શકે છે. નવગ્રૈવેયક તથા પાંચ અનુત્તર વિમાન વાસીદેવોને ઉત્તરવૈક્રિય શરીર કરવાની શક્તિ છે પણ તે વૈક્રિય શરીરનું તેમને પ્રયોજન નહિ હોવાથી કદી એ ઉત્તરવૈક્રિય શરીર કરતાં નથી. નારકી ઉત્તરવૈક્રિય શરીર કરે તો પણ શરીર હુંક્રક સંસ્થાને જ જાણવું.

॥ इति संस्थान छार ॥

अथ दशमुं प्राणद्वार.

પ્રાણને ધારણ કરે તે પ્રાણી-જીવ કહેવાય. પ્રાણ એ પ્રકારે છે એક ડ્રવ્ય પ્રાણ અને બીજું જાવ પ્રાણ. તેમાં શરીર સંબંધી જીવો પમાહી આત્મસંબંધ તે ડ્રવ્ય પ્રાણ અને આત્માના જ્ઞાનાદિ ગુણ તે જાવ પ્રાણ જાણવાં. શેઙ્ગિય, રસેંદ્રિય, ઘ્રાણેંદ્રિય, ચક્ષુરિંદ્રિયને તથા મનવલ્લ, વચનવલ્લ, ને કાયવલ્લ અને તથા શ્વાસોશ્વાસ એ દશ ડ્રવ્ય પ્રાણ જાણવાં, દર્શન, ચારિત્ર અને વીર્ય એવાર જાવ પ્રાણ કહ્યાં છે. પૃથ્વીકાય, અપકાય, તેજકાય, વાતકાય

ક્રિયશરીરવાળો એક શરીરપર્યાપ્તિ. અંતર મુહુર્તમાં
અને ઘાકીનીપાંચેપર્યાપ્તિનું એક એક સમયમાં અનુ-
ક્રમે એકપટ્ટી એકપુરીકરેલે.

આહાર, શરીર અને ઇન્દ્રિય પર્યાપ્તિ પુરી કર્યા
સિવાય કોઈ જીવ મરણ પામે નહિ. સ્વયોગ્ય સર્વ
પર્યાપ્તિપુરીકરે તેને પર્યાપ્તો અને સ્વયોગ્ય સર્વપર્યાપ્તિ
પુરીકરી નથી ત્યાંસુધીતેને અપર્યાપ્તો કહેવાય છે. પર્યા-
પ્તિનાં છે જોડ છે, એક લઘ્વિપર્યાપ્તિને વીજી કરણ
પર્યાપ્તિ સ્વયોગ્ય સર્વપર્યાપ્તિ પુરીકરી નથી પણ કરણ
તે લઘ્વિપર્યાપ્તિ અને સ્વયોગ્ય સર્વ પર્યાપ્તિપુરીકરી સીધી
છે તેને કરણપર્યાપ્તિ કહે છે. અપર્યાપ્તિ પણ છે પ્રકારનાં
એક લઘ્વિ અપર્યાપ્તિને વીજી કરણ અપર્યાપ્તિ. સ્વ-
યોગ્ય સર્વપર્યાપ્તિ પુરીકરશક્તિ નહિ તેને લઘ્વિઅપ-
ર્યાપ્તિ અને સ્વયોગ્ય સર્વ પર્યાપ્તિ પુરીકરી નથી પણ
કરણ તેને કરણ અપર્યાપ્તિ કહેવાય છે.

પર્યાપ્તિ નામ કર્મના ઉદયથી લઘ્વિપર્યાપ્તિ
અને અપર્યાપ્તિ નામ કર્મના ઉદયથી લઘ્વિ અપ-
ર્યાપ્તિ પ્રાપ્ત થાય છે, પણ કરણપર્યાપ્તિ અને કરણ

અપર્યાપ્તિ નામ માત્રે, એકર્મના ઉદયથી ઘટીનથી;
 જેમ દેવતાપર્યાપ્તિ પુરી કરેજ પણ જ્યાં સુધી પુરી કરી નથી
 ત્યાં સુધી તેનું કોઈક નામ આપવું જોઈએ માટે તેને
 કરણ અપર્યાપ્તિ કહેવે; અને સર્વે પર્યાપ્તિ પુરી કરી;
 લીધી છે એમ જણાવવાને માટે તેને કરણ પર્યાપ્તિ કહેવે.
 પૃથ્વીકાય, અપકાય, તેલકાય, વાલકાય અને
 વનસ્પતિકા એ એકેંદ્રિય જીવોને આહાર, શરીર, ઇંદ્રિય
 અને શ્વાસોશ્વાસ એમ ચાર પર્યાપ્તિ કહી છે. વેંદ્રિય,
 તેંદ્રિય અને ચૌરિંદ્રિય તથા અસંજ્ઞી પંચેંદ્રિયને
 ઉપરની ચાર પર્યાપ્તિ સાથે જાણા પર્યાપ્તિ સહિત પાંચ
 પર્યાપ્તિ કહી છે. નારકી, દશગુણપતિ, વ્યંતર, જ્યો-
 તિષી અને વૈમાનિક તથા ગર્જનજતિયેષ પંચેંદ્રિય અને
 મનુષ્ય એ સર્વે સંજ્ઞી પંચેંદ્રિયને ઉપર કહેલી પાંચ-
 પર્યાપ્તિ સાથે મનપર્યાપ્તિ સહિત ઊપર પર્યાપ્તિ હોય છે.
 ॥ ઇતિ પર્યાપ્તિ છાર ॥

અથ ચારમું યોનીદ્વાર.

યોની—ઉત્પત્તિ સ્થાનક—સામાન્યે જેજે જીવના
 ઉત્પત્તિ સ્થાનક વર્ણ, ગંધ, રસ અને સ્પર્શ કરી સરસાં

હોય, તે સર્વે એકજાતી યોનીમાંહે ગણીય, જન
 વરના ળાળમાંહે જુદા જુદા કીના, ક્રમીયા,
 ધિંગેરે ઘણાં જીવ ઠપજે છે, તે સર્વના
 કુંઢ છે, પણ યોનીતો એકજ ગણાય, એવી રીતે ગણતા
 સર્વ સંસારી જીવોની ચોરાસી લાખ યોનો છે.

પૃથ્વીકાય, અપકાય, તેલકાય, વાઠકાયની
 લાખ અને સાધારણ વનસ્પતિકાયની ચૌદલાખ તથા
 પ્રત્યેક વનસ્પતિકાયની દશલાખ યોની કહી છે.
 ઈંદ્રિય, તે ઈંદ્રિય, ચૌરિંદ્રિયની ઘડ્યે લાખ, ગર્જજ
 તિર્યંચપંચેંદ્રિયની ચારલાખ, નારકીનો ચારલાખ
 ચારનિકાયના દેવતાની ચારલાખ અને મનુષ્યની
 લાખ એમ સર્વેમઠી સંસારી જીવોની ચોરાસી
 યોની કહી છે અને સિદ્ધના જીવોને શરીર નહિ હોવાથી
 યોની પણ નથી.

દેવતા તથા નારકીની અચિત્ત યોની હોય છે,
 ગર્જજ તિર્યંચ પંચેંદ્રિય તથા ગર્જજ મનુષ્યની કાંશ્ક
 સચિત્તને કાંશ્ક અચિત્તરૂપ મિશ્ર યોની છે અને એક
 દ્રિય તથા વિગલેંદ્રિયનીમાંહે કોશ્કની સચિત્ત, કોશ્ક

સર્વ જ્ઞાનાવરણી કર્મનોદય થવાથી, આવરણરૂપ તે પાથી રહીત, કેવલજ્ઞાન સર્વથા એકજ પ્રકારનું થાય છે. અને વાકીના ચારે જ્ઞાન જ્ઞાનાવરણીય કર્મના કારણે પદમ પ્રમાણે હોવાથી ઘણાં પ્રકારનાં છે. મતિજ્ઞાન અને શ્રુતજ્ઞાન પરાદ છે અને અવધિજ્ઞાન, મનઃ પર્યાય જ્ઞાન તથા કેવલજ્ઞાન પ્રત્યક્ષ કહ્યાં છે.

દશ જુવનપતિ, વ્યંતર, જ્યોતિષી અને વૈમાત્રિક એ દેવતાના તેર દંરુકે તથા નારકી અને ગર્જનજિજ્ઞાસુ એ ચંદ્રિયના દંરુકે સમ્યક્દૃષ્ટિ જીવને મતિજ્ઞાન શ્રુતજ્ઞાન અને અવધિજ્ઞાન એમ ત્રણ જ્ઞાન હોય છે. ચૈત્ત્ય, તેજ્ઞિય, અને ચૌરિંદ્રિય એ ત્રણ વિકલ્પેન્દ્રિયના દંરુકે અપર્યાપ્તાવસ્થાએ કેટલાએક જીવોને મતિજ્ઞાન અને શ્રુતજ્ઞાન એમ બે જ્ઞાન સિદ્ધાંતને વિદ્યમાન કહ્યાં છે. ગર્જનજ મનુષ્યના દંરુકે પાંચે જ્ઞાન કહ્યાં છે. પાંચ એકેન્દ્રિયના દંરુકે એકજ મિધ્યાત્વ ગુણઘાણું હોવાથી તે જીવોને જ્ઞાન હોતું નથી. સિદ્ધતા જીવોને કેવલજ્ઞાન હોય છે.

॥ ઇતિ જ્ઞાન છાર ॥

(१०१)

अथ पदार्थं ध्यानदातृ.

अध्यान-अनेन धर्मात्मक वस्तुने मोहनीयत्वे

गयी एकस्य पुण्यकरीजाणे. संसार हेतु भेने

हेतु जाणे, एकाने घट्टण करवाक्य अथवा त्याग

त एव एकानेच वस्तु स्वरूप माने पण लक्षण

जाणे, मांड मिश्रपात्राचा लक्षण करीने मिश्रा-

जाणपणु ने अज्ञानरूपच होय नेनु नाप अ-

क्षुं ठे. १ मतिअज्ञान, २ श्रुतअज्ञान, ३ वि-

ज्ञान एव अथ प्रकारना अज्ञान कथां ठे.

मैर देवनाना दंभक एक गर्जज मनुष्यना तथा

गर्जज निष्यन्नना अने एक नारकीना दंभक एव

सोळादंभके विषया अज्ञान ज्ञाने अने

तथा अथ विगर्हे प्रियत्वा दंभके एव

સર્વ જ્ઞાનાવરણી કર્મનોદય થવાથી, આવરણરૂપ ઉપાધી રહીત, કેવલજ્ઞાન સર્વથા એકજ પ્રકારનું છે અને ઘાતીના ચારે જ્ઞાન જ્ઞાનાવરણીય કર્મના દુષો પશમ પ્રમાણે હોવાથી ઘણાં પ્રકારનાં છે. મતિજ્ઞાન ને શ્રુતજ્ઞાન પરોક્ષ છે અને અવધિજ્ઞાન, મનઃ પર્યવજ્ઞાન તથા કેવલજ્ઞાન પ્રત્યક્ષ કહ્યાં છે.

દશ જુવનપતિ, વ્યંતર, જ્યોતિષી અને વૈમાનિક એ દેવતાના તેર દંરુકે તથા નારકી અને ગર્જન તિર્થચપંચેન્દ્રિયના દંરુકે સમ્યકદષ્ટિ જીવને મતિજ્ઞાન, શ્રુતજ્ઞાન અને અવધિજ્ઞાન એમ ત્રણ જ્ઞાન હોય છે, ઘેઈંડિય, તેઈંડિય, અને ચૌરિંડિય એ ત્રણ ત્રિક્ષેન્દ્રિયના દંરુકે અપર્યાપ્તાવસ્થાએ કેટલાએક જીવોને મ-

૧૫ એમ બે જ્ઞાન સિદ્ધાંતને ત્રિપે

૩૦ દંરુકે પાંચે જ્ઞાન કહ્યાં છે.

૩૧ ૫ મિથ્યાત્વ ગુણઠાણું હો-

હોતું નથી. સિદ્ધના જીવોને

नो जे अवबोध तेनुं नाम दर्शन १ चक्षुदर्शन, २ अचक्षुदर्शन, ३ अवधिदर्शन, ४ केवलदर्शन एम
चार प्रकारे दर्शन ठे.

चक्षुदर्शन-घटादि पदार्थोने आंखोवने सामान्य पणे देखवुं ते. अचक्षुदर्शन एटले चक्षु सिवाय धाकीनी इंद्रियो जे स्पर्शन, रसन, घ्रागन, श्रोतन अने नो इंद्रिय जे मन एणे करी शब्दादिक अर्थनो जे सामान्यावबोध थाय ते अचक्षुदर्शन, द्रव्य, क्षेत्र, कालने जाव ए चार मर्यादा मांहे रखां जे रुपी द्रव्य तेनो सामान्यावबोध ते त्रीजुं अवधिदर्शन, सर्वद्रव्यनो सामान्यावबोध ते निरावरण अप्रतिपातीएवुं चोथुं केवल दर्शन जाणवुं. ए चार दर्शन अनाकार ठे, कारणके जाति, गुण, क्रियादिक विशेषण रहित तथा वस्तुना आकार रहित केवल आकांक्षक ठे एवुं देखीए तेनुं नाम दर्शन कहुं ठे.

पृथ्वीकायादि पांच एकेंद्रियना पांच दंरुक, ये इंद्रियनो एकदंरुकअने ते इंद्रियनो एक दंरुक एम दंरुकने विषे एक अचक्षु दर्शन होय, चौरिंद्रि-

યનાદંરુકે ચ હ્રુદર્શન તથા અચ્છુદર્શનકર્તુ ઠે. તેર દેવતાના દંરુક, એક નારકીનો દંરુક અને એક તિર્યચ પંચેન્દ્રિયનો દંરુક એમ પંદર દંરુકને વિષે ચ-
 હ્રુદર્શન, અચ્છુદર્શન અને અવધિદર્શન એમ ત્રણ દ-
 ર્શન હોય અને મનુષ્યના દંરુકે કેવલદર્શન સહીત
 ચારે દર્શન હોય ઠે. સિદ્ધના જીવોને એક કેવલદ-
 ર્શન હોય ઠે.

॥ ઇતિ દર્શન ઘાર ॥

અથ સત્તરમું દૃષ્ટિ ઘાર.

દૃષ્ટિ-જે અવલોકનકરતું તેને દૃષ્ટિકહીણ.
 તે દૃષ્ટિ ત્રણ પ્રકારે ઠે. ૧ સમ્યગ્ દૃષ્ટિ, ૧ મિથ્યા-
 ત્વદૃષ્ટિ અને ૩ મિશ્રદૃષ્ટિ તેમાં થી ચિત્તરાગે કહેલાં
 વસ્તુતત્ત્વનું જ્ઞાનપ્રાપ્ત તે પ્રથમ સમ્યગ્ દૃષ્ટિજાણવી.
 સમ્યગ્દૃષ્ટિનાં છદ્મણથી જે વિપરીતતે યોજી મિથ્યા-
 ત્વદૃષ્ટિ તથા સારું અથવા માતું જ્ઞાન ધેહુને વિષે
 જે સ્વરાપ્તિનું પ્રાપ્ત તે ત્રીજી મિશ્રદૃષ્ટિ જાણવી.

પૃથ્વીકાયાદિકપાંચ એકેન્દ્રિયનાદંરુકે એક
 મિથ્યાત્વદૃષ્ટિઠે. ત્રિગણેન્દ્રિયનાત્રણદંરુકે એક મિથ્યા-

ત્રવદૃષ્ટિ અને ઘીંજી સમ્યક્ત્વદૃષ્ટિ એમ બે દૃષ્ટિ કહીએ કારણકે જે જીવ પરજીવથી સાસ્વાદન સમ્યક્ત્વ સહીત થાય છે તેને અપર્યાપ્તાવસ્થાએ સમ્યક્ત્વ દૃષ્ટિ હોય છે તે અપેક્ષાએ ત્રિગલેન્દ્રિયના દંરુકે બે દૃષ્ટિ જાણવી, તેર દેવતાના દંરુકે ગર્જન મનુષ્ય અને તિર્યંચના દંરુકે તથા નારકીના દંરુકે એમ સોઠ દંરુકે ત્રણ દૃષ્ટિ કહી છે. પણ એમાં નવ ગ્રંથે-યકે એક સમ્યક્ત્વ અને ઘીંજી મિથ્યાત્વ એ બે દૃષ્ટિ લાજે તથા પાંચ અનુત્તર વિમાને એક સમ્યક્ત્વ દૃષ્ટિ જ લાજે તથા સમુર્ધ્વિમ તિર્યંચને સમ્યક્ત્વ અને મિથ્યાત્વ એ બે દૃષ્ટિ જ લાજે અને સમુર્ધ્વિમ મનુષ્યને એક મિથ્યાત્વ દૃષ્ટિ કહી છે.

॥ ઇતિ દૃષ્ટિ દ્વાર ॥

અથ અદ્વારમું યોગદ્વાર.

યોગ—યુક્ત્યર્થું તેને યોગકહીએ અથવા જીવના બલવીર્ય, શક્તિ, પરાક્રમને યોગ કહીએ, અથવા યોગ એટલે વ્યાપાર તેયોગ ત્રણપ્રકારનાં છે મન ૧ યોગ ૨ વચન યોગ અને ૩ કાયયોગ.

चौद दंरुके मनना चार, वचनना चार तथा वैक्रिय-
 काययोग, वैक्रियमिश्रकाययोग अने कर्मणकाय-
 योग ए अण योग कायाना मळीने अगियार योग
 कहां ठे. तिर्यचना दंडके एक आहारककाययोग
 अने बीजो आहारक मिश्रकाययोग वर्जीने बाकीना
 तेर योग कहां ठे, गर्जजमनुप्यना दंरुकनेविये
 पंदर योग होय ठे. वेइंद्रिय, तेइंद्रिय अने चौ-
 रिंद्रियना दंरुके एक औदारिककाययोग, बीजो औ-
 दारिक मिश्रकाययोग, त्रीजो कर्मणकाययोग अने
 चोथो असत्यामृपावचनयोग एम चार योगकहां ठे.
 वालकायना एकदंरुकनेविये एक औदारिककाययोग,
 बीजो औदारीकमिश्र काययोग, त्रीजो वैक्रियकाय-
 योग, चोथोवैक्रिय मिश्र काययोग, अने पांचमो कर्म-
 णकाययोग एम पांचयोग कहां ठे. पृथ्वीकाय, अप-
 काय, तलकाय अने वनस्पतिकायना दंरुके एक औदा-
 रिक काययोग, बीजो औदारिकमिश्रकाययोग अने
 त्रीजो कर्मण काययोग एम त्रणयोगकहां ठे, सिद्धना
 जीवो अयोगी ठे. ॥ इति योगद्वार. ॥

अथ लुगणीसमुं उपयोग द्धार.

उपयोग-वस्तुस्वरूपने लळखवा, जाणवा, प्रका-
शवाने विषे जेउपयोगीहोय तेनुंनाम उपयोग
ए जीवनुंसदृष्टण जीवस्वप्नावचेतनारूपजाणवुं, ते
उपयोग साकारं अने निराकार एम वे प्रकारनो ठे
तेमां दरेकवस्तुने नियमेकरीप्रदृष्टणकरवी एज
तेनां परिणामरूपआकार तेजेनेकरीनेयाय ते
पांचज्ञान अने अणअज्ञानरूप आठ प्रकारे साकार
उपयोग जाणवो, अने ए स्रष्टाणोथीनीअ उपयोग
ते निराकारचार प्रकारनां दर्शनरूपजाणवो, सा-
कारने निराकार वने मळीने चार प्रकारनां उपयोग
कदां ठे.

मनुष्यना दंरुके चारउपयोगहोयठे. नार-
कीनो एकदंरुक, तिर्यचपचेंद्रियनो एकदंरुक
तथा देवताना तेरदंरुक ए पंदरदंरुकनेविषे के-
वलज्ञान, केवलदर्शन अने मनःपर्यव ज्ञानविना
घाकीना नवउपयोगहोयठे, वेइंद्रिय तथा तेइं-
द्रियना दंरुके एक सतिज्ञान वीजुं श्रुतज्ञान ग्री-

ળીવસ્તુ જાણે છે તેમ મિથ્યાત્વ મોહનીયના જોરથી
 રાગદ્વેષ મોહાદિક અઢાર દોષે સહીત અથવા સં-
 સારના હેતુ એવા સ્ત્રી હથિયાર વગેરે વિન્હે કરીને
 સહીત હોય તેને પણ દેવકરી માને ધનધાન્ય સ્ત્રી
 વગેરેમાં આસક્ત પરિગ્રહાદિક ગુરુનાં લક્ષણે હીનને
 ગુરુ કરી માને હિંસાદિક અધર્મને ધર્મ કરી માને
 એને મિથ્યાત્વ કહીએ, એવા મિથ્યાત્વ હૃદયવંત જીવ
 પણ કોઈક દેખાદેખીએ, કોઈ સુગતિની અજ્ઞિસાપે
 તથા કોઈ જડજીવ મોહહેતુ ક્રિયા કરે માટે તેને
 મિથ્યાત્વ ગુણસ્થાનક કહીએ અથવા એકાંશે ઘટાદિ-
 કની માન્યતા અવિરુદ્ધ પણ હોય તે કારણે અને અ-
 કારનો અનંતમો જાગ જીવને સદા સર્વદા ડગામો
 રહે અવરાય નહિ તે ગુણને સીધે પણ મિથ્યાત્વ હ-
 ર્દયવંત જીવને મિથ્યાત્વ ગુણસ્થાનક કહ્યું છે. ઔપશ-
 મિક સમ્યક્ત્વ વંત જીવ અનંતાનુ યંધો કપાયના
 હૃદયે ઔપશમિક વમતા ક્ષીરના સ્વાદ સરસો જાવ
 મિથ્યાત્વ ગુણસ્થાનક પામ્યા પહેલાં જે જીવને હોય
 તે સાસ્વાદન સમ્યક્દષ્ટી ગુણસ્થાન યીજું જાણવું.

मिश्रसोदनीना उदयधी जीवने रुची के अरुची प
 यत्ने न होय एवा जे अध्यवसाय ते मिश्रदृष्टी गुण-
 स्थानक ग्रीजुं जाणवुं. विरति गुण जाणतो उतो पण
 अप्रत्याख्यान कपायोदये विरति आदरी न शके पण
 तत्त्वरुची, सम्यक्त्ववन्त जीनवचन यथावस्थितपणे
 परिणमे तेनुं नाम अविरति सम्यक्दृष्टी गुणस्थानक
 घोद्युं जाणवुं. प्रत्याख्यानी कपायोदये सर्व विरति-
 पणुं तो न आदरी शके, पण कांश्चि असे सावध्य
 पांगनी विरति करे. जेम निरपराध, निरपेक्ष, संक-
 ह्यी, असजीवने न हणयो, इत्यादिक सम्यक्त्व
 सहीत अध्यवसाय अथवा सम्यक्त्वसहीत एक
 नवकारसी करे एवा अध्यवसाय ते देशविरतिसम्य-
 क्दृष्टीगुणस्थानक पांचमुं जाणवुं. देशविरतिगुण
 स्थानकर्त्री अनंतगुण विशुद्ध सर्वविरतिरूप चारित्र्या
 अध्यवसाय पण प्रमादेकरीनेसहीतहोय तेनुं
 नाम प्रमत्तसंयत गुणवाणु ठहु जाणवुं. प्रमादपांच
 प्रकारेंत, मद, विषय, कपाय, निद्रा अने विकथा,
 ते पांचप्रमादधीरहीत अनंतगुणविशुद्ध, निश्चय

चारीत्रे स्थिरतारुप अध्यवसाय-ते सातमुं अप्रम
 संयतनामनुं गुणस्थानक जाणवुं. पूर्वे नहि पामे
 एवा अत्यंतविशुद्धअध्यवसायेकरी चारीत्रमो
 नीनी एकवीस प्रकृति उपशमाववा अथवा खप
 ववाने अर्थे रसघात, स्थितिघात, गुणश्रेणी, गुणसंक्र
 अने अपूर्वस्थितिवंध ए पांचवाना धुरसमय
 करे ते आठमुंअपूर्वकरगुणस्थानक जाणवुं; अथ
 एक समये अनेकजीव ए गुणस्थानकेचढे पण अ
 ध्यवसाय, शुद्ध, शुद्धतरादिके निवृत्ति एटले फेरफ
 होय नाटे ते आठमागुणस्थानकने निवृत्तिगुण
 गुणस्थानक पण कहे ठे. नवमे गुणस्थानके एक सम
 घणा जीव चढे पण तेउंना अध्यवसायमा फेरफ
 न होय नाटे तेनुं नाम अनिवृत्तिगुणस्थानक अथवा
 वादर एटले मोटाखंरु अने संपराय एटले कपाय
 ना आ गुणस्थानके जीव करे एटले कपायना उप
 शमाववाके खप;गवाने अर्थे घगाखंरुकरे तेथी ते
 नाम वादरसंपरायनामा नवमुंगुणस्थानक जाणवुं
 ठे संपराय एटले किट्टीकृत लोचकपायने

2

3

4

5

6

7

8

9

સ્થાનકના વેલા સમયે જીવ શ્રુજી શ્રેણીએ મોક્ષ પ્રત્યે પામે છે.

પહેલા મિધ્યાત્વ ગુણસ્થાનકની સ્થિતિ અજ્ઞ-
વ્યની અપેક્ષાએ અનાદીઅનંત અને જ્ઞવ્યની અપે-
ક્ષાએ અનાદીસાન્ત તથા સમકીર્તથી પમેલા જીવની
અપેક્ષાએ સાદીસાન્ત તેથી જઘન્યથી અંતરમુદુર્ત
અને ઉત્કૃષ્ટ દેશેજીની અર્ધપુજ્જલ પરાવર્તે જેટલી કહી
છે. બીજા સાસ્વાદન ગુણસ્થાનકની સ્થિતિ જઘન્યથી
એક સમય અને ઉત્કૃષ્ટથી ઠ ધ્યાવલીકા જાણવી.
ત્રીજા ગુણસ્થાનકની સ્થિતિ જઘન્ય તથા ઉત્કૃષ્ટથી
પણ અંતરમુદુર્ત જેટલી કહી છે. ચોથા અવિરતિ
સમ્યક્ગુણસ્થાનકની સ્થિતિ જઘન્ય અંતરમુદુર્ત
અને ઉત્કૃષ્ટ તેત્રીશ સાગરોપમથી જાજેરી કહી છે.
પાંચમું દેશવિરતિ ગુણસ્થાનક ઠહુ પ્રમતગુણસ્થા-
નક, અને તેરમું સયોગીગુણસ્થાનક એ દરેક ગુણ-
સ્થાનકની સ્થિતિ જઘન્ય અંતરમુદુર્ત અને ઉત્કૃષ્ટ
એ ગુણપૂર્વ શ્રોત વર્ણની કહી છે. સાતમું અપ્રમત,
અપૂર્વકરણ, નવમું અનિવૃત્તિવાદરસંપરાય,

ગુણસ્થાનકે અને ચોથા અવિરતિસમ્યક્દષ્ટી ગુણ-
 સ્થાનકને, ત્રિપે, આહારકર કાયયોગ અને આહારક-
 મિશ્ર કાયયોગવિના વાકીના તેરયોગ કહ્યાં છે.
 ત્રીજામિશ્ર ગુણસ્થાનકે ચારમનના, ચારવચનના
 અને ઔદારિક કાયયોગ તથા વૈક્રિય કાયયોગસ-
 હિત દશયોગ કહ્યાં છે, પાંચમા દેશવિરતિ ગુણસ્થા-
 નકે ચાર મનના, ચાર વચનના અને ઔદારિક કા-
 યયોગ, વૈક્રિયકાયયોગ તથા વૈક્રિયમિશ્રકાય-
 યોગ સહિત અગિયાર યોગ કહ્યાં છે. ઉપર કહેલાં
 અગિયાર યોગની સાથે આહારક કાયયોગ અને આ-
 હારકમિશ્ર કાયયોગ સહિત તેરયોગ બધા પ્રમત્ત ગુ-
 ãણસ્થાનકે, અને તેમાંથી આહારકમિશ્ર અને વૈક્રિ-
 યમિશ્રવિના અગિયાર યોગ અપ્રમત્ત ગુણસ્થાનકે કહ્યાં
 છે. આઠમા અપૂર્વકરણ ગુણસ્થાનકથી ચારમા દીપ્ય
 મોહ ગુણસ્થાનક સુધી દરેક ગુણસ્થાનકે, ચારમનના,
 ચાર વચનના અને એક ઔદારીક કાયયોગ મઢી
 નવયોગ હોય છે. તેરમા સયોગીકેઢત્રી ગુણસ્થાનકે,
 સત્ય વચનયોગ, યીજુ થસત્યામૃતા વચનયોગ,

वरणीयकर्म, २ दर्शनावरणीयकर्म, ३ वेदनीयकर्म,
 ४ मोहनीयकर्म, ५ आयुकर्म, ६ नामकर्म, ७ गो-
 श्रकर्म अने ८ अंतरायकर्म एवं आठ कर्म ठे. प्रथम
 मिथ्यात्व गुणस्थानकची सातमाध्यप्रतमगुणस्था-
 नक सुधीना सातगुणस्थानकमांची एक मिश्रगुण-
 स्थानक वर्जी घाकीना ठए गुणस्थानके सातके आठ
 कर्म बांधे; आयु बंधकाले आठ अने आयु न बांधतो
 होय त्यारे सातकर्म सदा सर्व जीव बांधे त्रीजुमिश्र
 गुणस्थानक, आठमुं अपूर्व करण अने नवमुं अनिवृत्ति
 घादरगुणस्थानक एवं त्रण गुणस्थानके आयु कर्मविना
 घाकीना सात कर्म बांधे. दशमा सुदमसंपरायगु-
 णस्थानके एक आयु कर्म अने बीजु मोहनीय एवं
 कर्म वर्जी घाकीना ठ कर्म बांधे. अगिपारमुं उप-
 शांतमोह, धारमुं क्षीणमोह अने तेरमुं सयोगी
 केवळी एवं त्रण गुणस्थानके एक साता वेदनीजबांधे
 अने चौदसुअयोगीगुणस्थानक तो अवंधक ठे त्यां-
 २ जीवकर्म बांधे नहि एम कसुं ठे. मिथ्यात्वची
 १) सूक्ष्मसंपरायगुणस्थानक सुधी आवे कर्मनो

उदय, अगिपारमे तथा पारमे गुणस्थानके मोहनीय
 कर्मविना वाकीना सात कर्मनो उदय अने तेरमे तथा
 मोहमे गुणस्थानके, अघातो गदा वेदनीय, आयुः
 नाम अने गोत्र एवं चार कर्मनो उदय होय ठे. मि-
 थ्यावधो प्रमत्त सुधी ठ गुणस्थानकमांथी एक मिश्र
 गुणस्थानक धर्जो वाकीना पांच गुणस्थानके, सातके
 आठ कर्मनो उदीरणा, मिश्रगुणस्थानके आठ कर्मनी
 उदीरणा, अग्रमत्त, अपूर्व अने अनिवृत्ति गुणस्थानके
 आयुर्कर्म अने वेदनीय कर्मविना ठ कर्मनो उदीरणा,
 सुख संपराय गुणस्थानके ठ अथवा पांच कर्मनी
 उदीरणा अने उपजांतमोहगुणस्थानके, वेदनीय,
 आयुः अने मोहनीयविना वाकीना पांच कर्मनो उ-
 दीरणा होय ठे, तथा चारमा होण मोह गुणस्थानक
 उपर कहेछां प्रण कर्मविना पांचकर्मनो अने आव-
 लीका आकने ज्ञानावर्णीय, दर्शनावर्णीय अने
 अंतराय कर्मनी उदीरणाटळे तेथी वाकीना एक नाम-
 कर्म अने बीजुं गोत्र एवं वे कर्मनी उदीरणा होय तथा
 तेरमा सयोगी गुणस्थानके पण ते नाम अने गोत्र

વિશેષ છે, કે, એકંદ્રિયના પાંચ દ્રંમકના જીવોતો; ગ્રણ, ચાર, પાંચ અથવા ઠણદિશાઓનો આહાર પ્રદાન કરે છે, કારણકે ચોદરાજલોક, મુદ્દમ એકંદ્રિયી જયો છે, અને ચોદરાજલોક પઠી અલોક છે, તેમા પુદ્ગલાદિકનદિહોવાથી આહાર છે નહિ, માટે જે શુદ્ધજીવો લોકનામધ્યજાગમાં છે તેને તો ઠણદિશાઓનો આહાર હોય, પણ જે લોકને ઠેમે રહેલા છે, એવા જીવોને ઊપર અલોક હોવાથી ઊર્ધ્વદિશીનો આહાર હોય નહિ. માટે તે જીવોને ઊર્ધ્વદિશીસિવાય; ધાકીની પાંચ દિશાનો આહાર હોય; એવીજ રીતે લોકના ઠેમે રહેલા જીવોને ઘેદિશીય અલોક હોય તેને ચારદિશાનો અને જેને ગ્રણ દિશાએ અલોક હોય તેને ધાકીની ગ્રણદિશાનો આહાર હોય એમ જાણવું.

॥ ઇતિ કિમાહાર દ્વાર ॥

અથ ચોવીશમું જીવજેદ દ્વાર.

જીવજેદ—કર્મગતિ જાત્યાદિકની અપેક્ષાએ જીવની વિશેષ વ્યાખ્યા તેનું નામ જીવજેદ. જીવના મુખ્ય ઘે જેદ છે, એક મુક્તિના અને વીજા સંસારી,

એક અપર્યાપ્તામઢી ત્રણસેને ત્રણ મનુષ્યના જ્ઞેદ થાય.
 દશ યુવનપતિ આઠ વ્યંતર, આઠવાણ વ્યંતર, પંદર
 પરમાધારી, દશ તિર્યગ્જુંજક, પાંચ શરજ્યોતિષી,
 પાંચ સ્થિરજ્યોતિષી, નવલોકાંતિક, ત્રણકિલ્લિવિશ્વા,
 ચાર દેવલોક, નવગ્રેવેયક તથા પાંચ અનુસારવિમા-
 નનાં મઢીને નવાણું તેને પર્યાપ્તા અને અપર્યાપ્તા
 ગણતાં એકસોને અઠાણું જ્ઞેદ દેવતાના થાય. એવી
 રીતે ચૌદ નારકીના, અમૃતાશ્રીસ તિર્યચના, ત્રણસેને
 ત્રણ મનુષ્યના અને એકસોને અઠાણું દેવતાના મઢી
 સર્વ સંસારી જીવોના પાંચસેને ત્રેશઠ જ્ઞેદ કહ્યાં છે.

પૃથ્વીકાયના દંરુકે ચાર, અપ્કાયના દંરુકે
 ચાર, તેઠકાયના દંરુકે ચાર, વાઢકાયના દંરુકે ચાર
 તથા વનસ્પતિકાયના દંરુકે ઠ જીવજ્ઞેદ જાણવા, જે
 હંડિયના દંરુકે થે, તેહંડિયના દંરુકે થે, ચૌરંડિય
 ના દંરુકે થે અને તિર્યચ પંચંડિયના દંરુકે વીશ
 જીવજ્ઞેદ કહ્યાં છે. મનુષ્યના દંરુકે ત્રણસેં ને ત્રણ ને
 તેર દેવતાના દંરુકે એકસોને અઠાણું જીવજ્ઞેદ પામીય.

॥ ઇતિ જીવજ્ઞેદ દ્વાર ॥

એક અપર્યાપ્તામઢી ત્રણસેને ત્રણ મનુષ્યના જ્ઞેદ થાય.
 દશ યુવનપતિ આઠ વ્યંતર, આઠવાણ વ્યંતર, પંદર
 પરમાધામી, દશ તિર્યગ્જુંજક, પાંચ શરજ્યોતિપી,
 પાંચ સ્થિરજ્યોતિપી, નવલોકાંતિક, ત્રણકિલ્લિવિથા,
 ચાર દેવલોક, નવગ્રૈવેયક તથા પાંચ અનુસરવિમા-
 નનાં મઢીને નવાણું તેને પર્યાપ્તા અને અપર્યાપ્તા
 ગણતાં એકસોને અઠાણું જ્ઞેદ દેવતાના થાય. એવી
 રીતે ચૌદ નારકીના, અમૃતાસ્રીસ તિર્યચના, ત્રણસેને
 ત્રણ મનુષ્યના અને એકસોને અઠાણું દેવતાના મઢી
 સર્વ સંતારી જીવોના પાંચસેને ત્રેશઠ જ્ઞેદ કહ્યાં છે.

પૃથ્વીકાયના દંરુકે ચાર, અપ્કાયના દંરુકે
 ચાર, તેઠકાયના દંરુકે ચાર, યાઠકાયના દંરુકે ચાર
 તથા ધનસ્પતિકાયના દંરુકે ઠ જીવજ્ઞેદ જાણશ, જે
 હિંદ્રિયના દંરુકે જે, તેહિંદ્રિયના દંરુકે જે, ધૌરિંદ્રિય
 ના દંરુકે જે અને તિર્યચ પંચેંદ્રિયના દંરુકે વીશ
 જીવજ્ઞેદ કહ્યાં છે. મનુષ્યના દંરુકે ત્રણસેં ને ત્રણ ને
 તેર દેવતાના દંરુકે એકસોને અઠાણું જીવજ્ઞેદ પામીએ.

॥ ઇતિ જીવજ્ઞેદ હાર ॥

અથ પચીસમું વેદઘાત.

વેદ—જે અનિષાપ કરવો તે વેદ પ્રણ પ્રકારે છે
 ઋગ્વેદ, પુરુષવેદ અને નપુંશક વેદ તે દરેકના વઢી
 ઘણે વેદ છે, ૧ દ્રવ્યવેદ અને ૨ જાણવેદ.

દાઢી, મુઠાદિક મુસ્ત પુરુષાકાર, પુરુષચિન્હ,
 વીર્યપતન, દૃઢતા અને ધૈર્યાદિ સફળે યુક્ત તે દ્રવ્ય
 પુરુષવેદ તથા જેમ ઋષ્મનાજોરે મ્વટાગની ઇન્દ્રિયા થાય
 મ્વટાગ જાણે તેમ જે કર્મના હૃદયર્થી સ્ત્રીનું ઢર્ગન,
 આસિંગન, મૈથુનાદિકર્મ. ઇન્દ્રિયા થાય તે જાણપુરુષ-
 વેદ, તે વેદ ઘામના ઢરુકા જેવો જાણવો, જેમ ઘા-
 મની ડવાલા ણકડમ જેવે પણ પાઠી મરત સમાઈ
 જાયઠે તેમ પુરુષવેદ. વેદના હૃદયે વિશ્લ થાય પણ
 કાર્ય મિહિલ મરત શાંત થાય, તે પુરુષવેદ જાણવો.

મ્તન, યોની પ્રમુખ શ્રવણ સહિત અને દાઢી
 મુઠાદિક સહિત તે દ્રવ્ય ઋગ્વેદ તથા જેમ પિત્તના
 જોરે મિષ્ટાન્નની ઇન્દ્રિયા થાય મિષ્ટ જાણે તેમ જે કર્મના
 હૃદયર્થી પુરુષ સુદામણો લાગે, આસિંગન, મૈથુનાદિક
 અનિષાપ ડપજે તે જાણ ઋગ્વેદ, તે વેદ ચકરાની.

એક અપર્યાપ્તામઢી ત્રણસેને ત્રણ મનુષ્યના જ્ઞેદ થાય.
 દશ યુવનપતિ આઠ વ્યંતર, આઠવાણ વ્યંતર, પંદર
 પરમાધારી, દશ તિર્યગ્જૂંજક, પાંચ સ્થરજ્યોતિષી,
 પાંચ સ્થિરજ્યોતિષી, નવલોકાંતિક, ત્રણકિંદિવિથિયા,
 ચાર દેવલોક, નવગ્રૈવેયક તથા પાંચ અનુસરવિમા-
 નનાં મઢીને નવવાણું તેને પર્યાપ્તા અને અપર્યાપ્તા
 ગણતાં એકસોને અઠાણું જ્ઞેદ દેવતાના થાય. પૃથ્વી
 રોતે ચૌદ નારકીના, અમૃતાશ્રીસ તિર્યચના, ત્રણસેને
 ત્રણ મનુષ્યના અને એકસોને અઠાણું દેવતાના મઢી
 સર્વ સંસારી જીવોના પાંચસેને ત્રેશઠ જ્ઞેદ કદ્યાં છે.

પૃથ્વીકાયના દંરુકે ચાર, અપ્કાયના દંરુકે
 ચાર, તેઠકાયના દંરુકે ચાર, ઘાઠકાયના દંરુકે ચાર
 તથા ઘનસ્પતિકાયના દંરુકે ૩ જીવજ્ઞેદ જાણશ, બે
 હંડિયના દંરુકે બે, તેહંડિયના દંરુકે બે, ધૌરિંદિવ
 ના દંરુકે બે અને તિર્યચ પંચંદ્રિયના દંરુકે વીસ
 જીવજ્ઞેદ કદ્યાં છે. મનુષ્યના દંરુકે ત્રણસેં ને ત્રણ ને
 તેર દેવતાના દંરુકે એકસોને અઠાણું જીવજ્ઞેદ પામીએ.

॥ ઇતિ જીવજ્ઞેદ ઠાર ॥

(૩૩૬)

દેવો મનસેવી, ઇટલે પોતાને જોગ યોગ્ય દેવી મ
માંહે ચિંતવે તેવારે તે દેવી પોતાના સ્થાનકે બેઠી
કીજે શૃંગારધરી જાલી' બુરી કામ ચેષ્ટા મનમાં
તંબતી જોગને માટે સાવધાન યાચ તેવારે તે દેવ
સ્વાંજ ઇટલે પોતાને સ્થાનકે બેઠા થકા મનસંક
પરમ સુખ પરમ સૃષ્ટિ પામેઠે. દેવીઠની ઉત્પત્તિ યો
દેવલોક સુધી અને ગમના ગમન આઠમા દેવલો
સુધી ઠે. સ્પર્શસેવી, રૂપસેવી અને શબ્દ સેવોને પ
કાંચસેવીની પેઠે શુક્રપુજ્ય ઠે; તે શુક્રપુજ્ય દેવ
ની શક્તિપ્રકરણે દેવાંગનાના શરીર ને વિષે શંક્ર
સંચરે તેથી દેવાંગનાને સંજોગ સુખ ઊપજે ઠે. તે શ
ક્રપુજ્ય વૈક્રિય હોવાથી ગર્જ ઊપજે નહિ. નવમી
પક અને પાંચઅનુત્તરત્રિમાનના દેવતા અપ્રવીચાર
ઇટલે વિષય સેવા રહિત ઠે માટે

પ્રાર્થે નહિ માટે પરા

સેવી દેવતાઠથી

કાચ

ને

યમા દરેકને ઠક્કઠી સ્વકાય સ્થિતિ સંખ્યાતા હજાર
 ઘરશ સુધીની જાણવી. તિર્યંચ પચેદ્રિય ધ્યને મનુષ્યની
 ઠક્કઠી સ્વકાય સ્થિતિ સાત ધ્યાત જવની કહી છે.

ગર્ભજ તિર્યંચ તથા મનુષ્યો સંખ્યાતે ધ્યામુષ્યે
 સાતજવ કરે ધ્યને ધ્યાતમે જવે યુગલીઠં થાય ય ધ્યાતે
 જવે કરી ઠક્કઠી સ્વકાય સ્થિતિ ત્રણ પહ્યોપમ ધ્યને
 સાત પૂર્વ ક્રોમ ઘરસની ગર્ભજ તિર્યંચ તથા મનુષ્ય
 ની જાણવી. ઘસકાય જીવોની સ્વકાય સ્થિતિ બેહ-
 જાર સાગરોપમની કહી છે, કારણકે કોઈપણ જીવ
 વધારેમાં વધારે ઘસકાયમાં બે હજાર સાગરોપમ સુધી
 રહી શકે ને પઠી અવશ્ય ઈર્કિદ્રિય થાય, સંજ્ઞીની
 સ્વકાય સ્થિતિ ઠક્કઠી નવસે સાગરોપમની જાણ-
 વીને પઠી અવશ્ય અસંજ્ઞીમાં જાય એમ કહ્યું છે. દે-
 વતા તથા નારકી મરીને પાઠા દેવતા તથા નારકીમાં
 જાય નહિ અવશ્ય ઘીજી ગતિય જાય. પૃથ્વીકાયાદિ
 ઉપર કહેલા સઘઠા જીવોની જઘન્યકાય સ્થિતિ અં-
 તર મુહુર્તની જાણવી.

॥ ઇતિ સ્વકાય સ્થિતિદ્વાર ॥

थाप एम कर्तुं ठे.

वशाजुवनपतिनादंरुके जीव निरंतरउपजेठे
 थने चयेठे; परंतु कदीअंतरपकेतो जघन्यट्टी एक
 संगयनो थने उल्लृष्टयी चोवीस मुहुर्तनो विरह्काळ
 एट्ठे. अंतरजाणवो एमज व्यंतर, ज्योतिपी तथा
 सौधर्मनेइशान देवलोकेने विषे पण प्रत्येके उपजवा
 तथा चवघानो विरह्काळ बधारेमां बधारे चोवीस
 मुहुर्तनो ठे, तैयारपठोनिश्चे बीजोकोइजीव दे-
 वतापणे उपजेथयवाचवे. श्रीजा देवलोके नवदि-
 वसने विसमुहुर्तनो, चोयादेवलोके बारदिवसथने
 दशमुहुर्तनो, पांचमादेवलोक सानीवावोस दिवसनो
 ठठा देवलोके पीस्ताळीसदिवसनो आठमाए सो
 दिवसनो, नवमाए तथा दशमाएप्रत्येके संख्याता
 मासनो थने अगियार तथा बारमाए संख्याता वर-
 सनो विरह्काळ जाणवो. आ संख्याता वरस ज्यां
 सुधी सोवरसपुरानथाय त्यांसुधीनागणवा. पहेला;
 बीजा तथा श्रीजा त्रैवेयके संख्याता सैंकनो वरसनो,
 चोया, पांचमा थने ठठा त्रैवेयके संख्याताइजार

વરસનો થને સાતમાથાઠમાતથા નવમાધૈવેયકે
 સંખ્યાતાસાલ્વરસનો ઉપજવાચવવાનો વિરહ કાલ
 કહોતે. ઝ્યાંસુધી હજાર વરસ પુરા ન થાય ત્યાં
 સુધી સંખ્યાતા મૈકના વરસ, ઝ્યાંસુધી સાલ્વરસ
 પુરા નથાયત્યાંસુધી સંખ્યાતાહજારવરસ થને ઝ્યાંસુધી
 ક્રોધવરસપુરાનથાય ત્યાંસુધીના સંખ્યાતાસાલ્વરસ-
 ગણાય છે. એક સર્વાર્થ સિદ્ધિના ધાકીનાચારશ્ચતુર-
 વિમાનનેવિષે પદ્યોપમના થસંખ્યાતમાજાગજેટલો
 અને સર્વાર્થ સિદ્ધિ વિમાનને વિષે પદ્યોપમનાસંખ્યા-
 તમાજાગજેટલો ઉત્કૃષ્ટ વિરહકાલકહોતે. જઘન્યથી
 એક સમયનો ઉત્પાતતથા ચવન વિરહકાલ સર્વદેવ-
 લોકેજાણવો.

પૃથ્વીકાયાદિપાંચે એકેંદ્રિયનાદંરુકે પ્રત્યેક
 સમયે જીવઉત્પન્ન થાયતે થને ચવેઠ માટે તે એકેં-
 દ્રિયનેવિષે વિરહકાલહોયનહિ.

ચેદ્દંદ્રિય, તેદ્દંદ્રિય અને ચૌરિંદ્રિયના દંરુકે પ્ર-
 ત્યેકે ઉત્પાત થને ચવનનો વિરહ વધારેમાં વધારે થં-
 તામુદ્ધર્ન થને જઘન્યથી એક સમયનો કહોતે. ગર્જજ

अने तिर्यचपंचेंद्रियना दंरुके, देवतानी पेठे एक वे
 त्रणथी यावत संख्याता असंख्याता उपजेअने चवेठे.
 गर्जज मनुष्यने विषे उपजेतो एक समये वधा-
 रेमां वधारे संख्याता जीवो उपजे अने चवे, तथा स-
 मुष्टिम मनुष्यने विषे देवतानीपेठे संख्याताने असं-
 ख्याता उपजे अने चवे ठे. सिद्धगति (मोक्ष)ने विषे
 जीवो उपजेतो एक समये एक, वेथी मांकीने यावत
 एकसोने आठ सुधि उपजे ठे. ते सिद्धगतिमांथी पं-
 रवानो अज्ञाव होवाथी कोइ चवतो नथो.

॥ इति चवन तथा उपजयानु संख्याद्वार ॥

अथ वत्रीशमुं गतिद्वार.

गति-गमन करवुं-कया दंरुकनो जीव कया
 कया दंरुकेजाय एम जे कहेवुं ते आहिं गतिद्वार जाणवुं.

नारकी जीवो नारकीमांथी नीकळी, गर्जज
 तिर्यच अने गर्जज मनुष्य एम वे दंरुकमां जाय ठे.
 दशभुवनपति, व्यंतर, ज्योतिषी अने सौधर्म तथा
 इशान देवसोकना देवो ज्ञवांतरे, पृथ्वीकाय, अण्का-
 वनस्पतिकाय, पंचेंद्रिय तिर्यच अने मनुष्य एम

अने तिर्यचपंचेंद्रियना दंरुके, देवतानी पेठे एक वे
 त्रणयी यावत संख्याता असंख्याता उपजेअने चवेठे.
 गर्जज मनुष्यने विषे उपजेतो एक समये वधा-
 रेमां वधारे संख्याता जीवो उपजे अने चवे, तथा स-
 मुर्धिम मनुष्यने विषे देवतानीपेठे संख्याताने असं-
 ख्याता उपजे अने चवे ठे. सिद्धगति (मोक्ष)ने विषे
 जीवो उपजेतो एक समये एक, येथी मांकीने यावत
 एकसोने आठ सुधि उपजे ठे. ते सिद्धगतिमांकी प-
 रवानो अज्ञाव होवाथी कोइ चवतो नथी.

॥ इति चवन तथा उपजवानु संख्याद्वार ॥

अथ वत्रीशमुं गतिद्वार.

गति-गमन करवुं-कया दंरुकनो जीव कया
 कया दंरुकेजाय एमजे कहेवुंते आदिगतिद्वार जाणवुं.

नारकी जीवो नारकीमांकी नीकळी, गर्जज
 तिर्यच अने गर्जज मनुष्य एम वे दंरुकमां जाय ठे.
 दशानुवनपति, व्यंतर, ज्योतिपी अने सौधर्म तथा
 इशान देवलोकना देवो ज्ञवांतरे, पृथ्वीकाय, अप्का-
 य, चनस्पतिकाय, पंचेंद्रिय तिर्यच अने मनुष्य एम

ત્રેસગ જીવજેદને ત્રિપે કહે છે:—પદ્દેસીથી ઠી નારકીના
 જીવો શ્વાયુદ્ધને નારકીમાંથી નીકળીને પંદર કર્મ
 જૂમિનાં ગર્જનમનુષ્યપર્યાપ્તા, પંદર કર્મજૂમિનાં ગર્જ-
 નમનુષ્ય થપર્યાપ્તા તથા પાંચગર્જનજતિર્થચપર્યાપ્તાને
 પાંચગર્જનજતિર્થચથપર્યાપ્તા ગદ્યં વાલીશજીવજેદને ત્રિપે
 જાય, તથા સાતમી નારકીથી નીકળ્યાં જીવો તો પાંચ
 ગર્જનજ તિર્થચ પર્યાપ્તાને પાંચગર્જનજ તિર્થચ થપર્યાપ્તા
 એમ દશજીવજેદને ત્રિપે જાય છે. દશનુબનપતિ,
 સાસવ્યંતર, પંદરપરમાધામી, દશતિર્થંગ્રંજનક,
 દશઞ્જ્યોતિષી, સૌધર્મ, ઇશાન થને એક કિદ્ધીપિયા
 એમ ચોસઠ જાતિનાં દેવોમાંથી નીકળ્યા જીવો, પંદર
 કર્મજૂમિનાગર્જનજ મનુષ્યથને પાંચ જાતિના ગર્જનજ
 તિર્થચ તથા વાદર કૃદ્ધીકાય, વાદર થપકાયને વા-
 દરપ્રત્યેકવનસ્પતિકાય મળી ત્રેવીસપર્યાપ્તા તથા ત્રે-
 વીસ થપર્યાપ્તા એવં ઠેતાઢીસ જેદમાં જાય છે. સનત
 કુમારથી માંત્રીને સહસ્રાર પર્યંત ઠદેવલોકના દેવો,
 વે કિદ્ધીપિયા જાતિના દેવો થને નવલોકાંતિકના
 દેવો એમ સત્તર જાતિના દેવોમાંથી નીકળ્યા જીવો,

ત્રેસઠ જીવજેદને વિષે કહે છે:—પહેલોથી ઠી નારકીના
 જીવો આયુક્ષયે નારકીમાંથી નીકળીને પંદર કર્મ
 જૂમિનાં ગર્જનમનુષ્યપર્યાપ્તા, પંદર કર્મજૂમિનાં ગર્જન
 જમનુષ્ય અપર્યાપ્તા તથા પાંચગર્જનજતિર્યંચપર્યાપ્તાને
 પાંચગર્જનજતિર્યંચઅપર્યાપ્તા એવં ચાલીશજીવજેદને વિષે
 જાય, તથા સાતમી નારકીથી નીકળ્યાં જીવો તો પાંચ
 ગર્જનજ તિર્યંચ પર્યાપ્તાને પાંચગર્જનજ તિર્યંચ અપર્યાપ્તા
 એમ દશજીવજેદને વિષે જાય છે. દશબ્રુવનપતિ,
 સાલવ્યંતર, પંદરપરમાધામી, દશતિર્યંગ્ અંજક,
 દશજ્યોતિષી, સૌધર્મ, ઇશાન અને એક કિલ્લીપિયા
 એમ ચોસઠ જાતિનાં દેવોમાંથી નીકળ્યા જીવો, પંદર
 કર્મજૂમિનાગર્જનજ મનુષ્ય અને પાંચ જાતિનાં ગર્જનજ
 તિર્યંચ તથા ઘાદર પૃથ્વીકાય, ઘાદર અંપકાયને ઘા-
 દરપ્રત્યેકબનસ્પતિકાય મળી ત્રેવીસપર્યાપ્તા તથા ત્રે-
 વીસ અપર્યાપ્તા એવં છેતાલીસ જેદમાં જાય છે. સનત
 કુમારથી માંનીને સદૃશ્યાર પર્યંત ઇદેવલોકના દેવો,
 વે કિલ્લીપિયા જાતિના દેવો અને નવલોકાંતિકના
 દેવો એમ સત્તર જાતિના દેવોમાંથી નીકળ્યા જીવો,

पांच गर्जज तिर्यक् अने पंदर कर्म जूमिना मनुष्य नामळी बीस पर्याप्ता तथा बीस अपर्याप्ता एवं चाळीस जेदमां जाय ठे. नवमा आणत देवलोकथी मांकीने धारमा अच्युत देवलोक सुधीना चार देव-लोकना देवो अने नव प्रैथयक तथा पांच अनुत्तरवि-मानना देवो एसर्वे मळीने अठार देवलोकना नीक-ह्याजीव, ते पंदरकर्म जूमिना मनुष्यमां जाय ठे. नारकीनां एक दंरुक तथा देवताना तेरदंरुक मळीने चौद दंरुकनी गति कह्ती. जीवमात्र उत्पत्ति काळ अपर्याप्तावस्थाए होय अने पृथ्वी पर्याप्ता थाय, ए अपेक्षाए थर्ही नारकी तथा देवतानी गति पर्याप्ता तथा अपर्याप्ता जीवजेदे कह्तीठे तां ते करण अपर्याप्ता जाणवा. करण थपर्याप्ता जीव थवश्य पर्याप्ता थायज, तेथी संग्रहणी विंगरेमां कहुं ठे के नारकी तथा देवताचर्चीने पर्याप्ता तिर्यक् अने मनुष्य थाय एमां कोइ विरोध नथी.

पृथ्वीकाय, थपकाय, वनस्पतिकाय तथा चे इंद्रिय, ते इंद्रिय अने चौरिंद्रिय एवं व दंरुकनाजीवां

आयुक्षये आष आषणा दंरुकमांथी नीकळीने, पंदर
 कर्म जूमिना गर्जज मनुष्य पर्याप्ता, पंदर गर्जज म-
 नुष्य थपर्याप्ता, एकसोने एक समुर्धिम मनुष्य थने
 थरुताळीसतिर्यचना ए सर्वे मळीने एकसोने उगणा
 एंशो जीवजेदने विषे पोतपोताना कर्मानुसारे जाय
 ठे. तेगकाय थने वाउकाय ए वे दंरुकना नीकळ्या
 जीय, थरुताळीस जेदना तिर्यचमां जाय ठे. एवी
 रीत्रे पार्थीम दंरुकी गति कही.

गर्जज तिर्यच पंचेंद्रिय एया जखचरजीशो था-
 ठमांथी वारमा देवलोके, नव ग्रयेयके थने पांच थ-
 नुत्तर विमाने जाय नदि माटे सर्व पांचरो ने ग्रमठ
 जीवजेदमांथी ए थढार म्यानकना पर्याप्ता तथा
 थपर्याप्तामळी उत्रीम जीवजेद वादकरता पार्थीना
 पांचमेंने सत्तावीस जीवजेदमां जखचर जीशो जाय
 ठे. गर्जजउरपरिमपंजीशो उगर कहेछा पांचमेंने
 सत्तावीस जीवजेदमांथी मातमीथने उठी नारकीना
 पर्याप्ता नद्या थपर्याप्ता मळी चार जेद वजीनि वा-
 कीना पांचमेंने श्रवीम जीवजेदमां जाय ठे. गर्जज

उत्पन्न थाय ठे. एम. सामान्ये चोवीशें दंरुकी

आगति कही.

इथे चोवीशें दंरुके, पांचसे त्रेसठ जीव जेदमांथी

आगति कहेठे-पहेछो नरके. पंदरकर्मजुमीज

गर्जज मनुष्य, पांच गर्जज तिर्यच पंचेंद्रिय अने पांच

समुष्टिमतिर्यच पंचेंद्रिय एम पचीशभेदना जीव आबो

उपजे, वीजी नरके. पंदरकर्मजुमिज गर्जज मनुष्य अने

अने पांच गर्जज तिर्यच पंचेंद्रिय एम बास जेदना जीव

आबी उपजे. ग्रीजी नरके. पंदर कर्मजुमिज गर्जज मनु-

ष्य तथा गर्जज जलचर, थलचर, उरपरिसर्प अने खेचर

एम उंगणिश जेदमांहेथी जीव आबो उपजे. चोथो नरके

पंदरकर्मजुमिज गर्जज मनुष्य तथा गर्जज जलचर थल

चर अने उरपरिसर्प एम अठार जेदमांहेथी जीव आबी

उपजे. पांचमी नरके पंदर कर्मजुमिज गर्जज मनुष्य

तथा जलचर अने उरपरिसर्प एम सत्तर जेदमांहेथी

उपजे. ठाही नरके पंदर कर्मजुमिज गर्जज

गर्जज जलचर एम सोस जेदमांहेथी जीव

उपजे. सातमी नरके पण पंदर कर्मजुमिज ग-

मनुष्यो तथा पांचगर्भज तिर्यच पंचेंद्रिय एव श्रीम
 जेदमांहेषी जीव ध्यायी उपजे. श्रीजायी ध्यातमासुधी
 उ देवलोका, नर लोकांतिक अने ये किस्वीपिपा एम
 गतर ज्ञानिना देगेने त्रिपे पंदर कर्मनुमिज गर्भज
 मनुष्य अने पांच गर्भज तिर्यच पंचेंद्रिय एव श्रीम
 जेदमांहेषी जीवो ध्यायी उपजे. नवमा ध्याणंत देव-
 लोकायी. माळीने पांच अनुत्तर विमान पर्यंतना अक्षर
 दृष्टांकने त्रिपे पंदर कर्मनुमिज गर्भज मनुष्यना जे-
 दमांहेषी जीव ध्यायी उपजे एषी हीने एक नारकीनो
 दृष्टक तथा नर दृष्टनाना दृष्टक मळाने वांद दृष्टके
 ध्यागति कर्ही।

दृष्टीकाय ध्याकाय ध्यान वनस्पतिकाय पत्राय
 दृष्टकनविष अकनाट्टांमज्जना तिर्यच, एकमान एक
 मनुष्यम मनुष्य तथा वद कर्मनुमिज गर्भज मनु-
 ष्य दृष्टना दृष्ट कर्मनुमना गर्भज मनुष्य ध्यायाना
 तथा वद दामाधर्म. दृष्ट वृत्तपति, माध्यायना,
 दृष्ट नदग धनक दृष्ट ध्यातिरी, नौधर्म तथा इशान
 धन एक कर्ह विद्या ज्ञानिना दृष्टा एव सर्व मळी

घसने त्रैताळीस जेदमांदेथी जीव आवा ठपजे, तः
 उकाय, प्रातःकाय, वैश्वज्य, तेजज्य, चौरिज्य
 थने थसहीतिर्यच पंचेज्यने विपे एकसोने एक
 समुर्धिम मनुष्य थपर्याप्ता, पंदर कर्म शुभिज मनुष्य
 पर्याप्ता, पंदर कर्म शुभिज मनुष्य अपर्याप्ता थने
 थकताळीस जेदना तिर्यच एम एकसोने उंगणापंसी
 जेदमांदेथी जीव आवा ठपजे, गर्जज तिर्यच पंचे-
 ज्य एवा जलचर, यज्ञचर, उरपरितर्प, शुजपरितर्प
 थने खेचरने विपे एकसोने एक समुर्धिम मनुष्य थ-
 पर्याप्ता, पंदर कर्म शुभिज गर्जज मनुष्य पर्याप्ता,
 पंदर कर्म शुभिज मनुष्य थपर्याप्ता, थकताळीस
 जेदना तिर्यच तथा पंदर परमाधामी, दश शुवनपति,
 सोलव्यंतर, दश तिर्यगु जंजक, दश ज्योतिष, व्रण
 किद्विपीया, नव सोकांतिक थने सौधर्मथी मांणीने
 आत्मा सहस्रार पर्यंत देवसोक तथा सात नारकी
 एम सर्वे मळीने घसने सकसठ जीव जेद मांदेथी जीव
 आवा ठपजे, त्रेवीस दंगळे आगति कही.

समुर्धिम मनुष्यने विपे पंदर कर्म शुभिज न.

नुष्य पर्याप्ता, वादर पृथ्वीकाय पर्याप्ता अपर्याप्ता
 वादर अपकाय पर्याप्ता अपर्याप्ता, वादर प्रत्येक
 वनस्पतिकाय पर्याप्ता अपर्याप्ता, सुक्ष्म पृथ्वीकाय
 पर्याप्ता अपर्याप्ता सुक्ष्म अपकाय पर्याप्ता अपर्याप्ता
 सुक्ष्म साधारण वनस्पतिकाय पर्याप्ता अपर्याप्ता, वा-
 दर साधारण वनस्पतिकाय पर्याप्ता अपर्याप्ता अणु
 विकसेन्द्रियना पर्याप्ता अपर्याप्ता, तथा बीस त्रिपंच
 पंचेन्द्रियना अने एकसोने एक समुर्धिम मनुष्य एम
 सर्वे मळीने एकसोने इकोतेर जेदमांथी जीवो आर्या
 उपजे. पंदर कर्मजुमिज गर्जज मनुष्य ने बीस उर
 कहेसा एकसोने इकोतेर जीवजेद तथा नवगणु दे-
 वताना जेद अने पहेलीथी उठीनारकी सुधीना ना-
 रकी एम सर्वे मळीने वसंने ठोतेर जेदमांहेथी जीव
 आर्याउपजे. बीस अकर्म जुमिना मनुष्यने विषे पं-
 दर कर्मजुमिज गर्जज मनुष्य पर्याप्ता अने पांच गर्जज
 त्रिपंच पर्याप्ता मळी बीस जेदमांहेथी जीव आर्याउपजे.
 उपग्र अंतर छीयना मनुष्यने विषे पंदर कर्मजुमिज
 गर्जज मनुष्य पर्याप्ता तथा पांच गर्जज त्रिपंच पर्याप्ता

अने पांच संमुखिम तिर्यक् पंचेंद्रिय पर्याप्ता एम प-
चोसनेदमांहेथो जोव थावो लपजे. पवीरीते चोवीस
दंभके आगतिकही.

॥ इति आगतिछार ॥

अथ चोवीसमुं संपदा छार.

संपदा-पदवी त्रेवीसना नाम. १ अरिहंतनी
पदवी, २ चक्रवर्तिनी, ३ यामुदेवनी, ४ बल देवनी,
५ केवलीनी, ६ साधुनी, ७ आशकनी, ८ सम्पकूट-
हिनी, ९ मंजलिकनी, ए नव मोटी पदवी तथा चौद-
रत्न चक्रवर्तिना मेळवता त्रेवीस पदवी थाय, ते चौद-
रत्नना नाम, १ सेनापति रत्न, २ गाथा पति रत्न,
३ वार्धिक रत्न, ४ पुरोहित रत्न, ५ मंत्रीरत्न, ६ द-
स्तिरत्न अने ७ अश्वरत्न ए सात पंचेंडीय रत्न ठे
तथा १ चक्र रत्न, २ गवग रत्न, ३ वज्र रत्न, ४
चर्म रत्न, ५ दंभ रत्न, ६ मणिरत्न अने ७ कांगणि
रत्न, ए सात एकेंद्रिय रत्न जाणवा. एम नवमोटी
पदवी, सात पंचेंद्रिय रत्न अने सात एकेंद्रिय रत्न
अने त्रेवीस थया. चौद रत्नमां सेनापति ते देश

साधे, गाथापति ते धान्य रसयती नीपजाये, वार्षिक
 श्रावस घर निपजाये, पुरोहित ते घाघ साज
 करे, शान्ती कर्म करे थने विघ्न टाळे, श्रीरत्न
 जोग साधन थाये, अश्व तथा हस्ति स्वारीकरवाने
 कामथाये, चक्ररत्न पट्ट संरुसाधतामार्गवताये, खरु
 रत्न धरीनुं मस्तक छेदे, वज्र रत्न चक्रवर्तिना हस्तस्पर्श
 पारजोजनसुधी वीस्तरे तेथी वारजोजनसुधी ग्रायाकरे
 चर्म रत्न ते कार्य उपन्येते चक्रवर्तिनास्पर्श वारजो
 जन विस्तरेने तेमां प्रज्ञानकाळे वीजवाये ते संध्या
 काळे उपजोगमांथाये एवा शास्त्रिप्रमुखने उत्पन्नकरे
 वंशरत्न ते वांकी जूमिसमी करे, काम पद्मे हजार जो
 जन धरतीवीदारे थने तमिस्रादिक गुफाना था
 उघाके, मणिरत्न ते हस्त अथवा मस्तके धांयुंथहं
 समस्तरोगहरे थने वार जोजन सुधी उद्योत करे,
 थने कांगणिरत्न ते वैताडय पर्वतनी गुफामां धने
 र्जीतेथश्ने उंगणपचास मांमळाकरवा योग्य होय तथा
 तोला माप यधारे एधी रीते चौद रत्नना गुण अथवा
 उपयोग जाणवो. 'चक्ररत्न, खरुग्रत्न, वज्र रत्न थने

પ્રમાણ જાણવું. પહેલી નરકથી નીકળ્યા જીવો કર્માનુસારે
 પર કહેલી ત્રેવીસ પદવીમાંથી સાત એકિંદ્રિયર
 વિના ધાકીની સોઠ પદવી પામે, વીજી નરકથી નીક
 લ્યા જીવો કર્માનુ સારે ઉપર કહેલી સોઠ પદવ
 માંથી ચક્રવર્તિની પદવી વિના ધાકીનો પંદર પદવ
 પામે, ત્રીજી નરકના નીકળ્યા જીવો કર્માનુસારે
 ઉપર કહેલી પંદર પદવીમાંથી એક વાસુદેવની અને
 ધીજી ઘઠ દેવની પદવી વિના ધાકીની તેર પદવી પામે
 ચોથી નરકથી નીકળ્યા જીવો કર્માનુસારે ઉપર ક
 હેલી તેર પદવીમાંથી તીર્થ કરની પદવી વિના ધાકીની વાર
 પદવી પામે, પાંચમી નરકથી નીકળ્યા જીવો કર્માનુસારે
 તે વાર પદવીમાંથી કેવળીની પદવી વિના ધાકીની અ
 ગિયાર પદવી પામે, ઠઠી નરકથી નીકળ્યા જીવો કર્મા
 નુસારે તે અગિયાર પદવીમાંથી સાધુજીની પદવી વિના
 ધાકીનો દશ પદવી પામે અને સાતમી નરકથી નીકળ્યા
 જીવો કર્માનુસારે સમક્તિદાની, અશ્વરત્નની અને
 ગજ રત્નની એમ ત્રણ પદવી પામે, જીવનપતિ, ધાણ

पदवी विना वाकीनी अगियार पदवी पामे, सौ-
 धर्म थने इशान देवलोकना नीकळ्याजीवो कर्मानु-
 सारे त्रेवीस पदवी पामे. त्रीजाथी आठमा देवलोक
 सुधीना थने नवलोकांतिकना नीकळ्याजीवो कर्मानु-
 सारे त्रेवीस पदवीमांथी सात एकिंडिय रत्ननी पदवी
 विना वाकीनी सोळपदवीपामे. नवमाथी वारमा
 देवलोकना तथा नव त्रेवेयक सुधीना नीकळ्याजीवो
 सात एकिंडिय रत्नो तथा अश्वने हस्ति विना वा-
 कीनी चौदपदवीपामे. पांच थनुत्तर विमानना
 निकळ्याजीवो तिर्थकरनी, चक्रवर्तिनी, बळ देवनी,
 केवळीनी, मंरुळिकनी, साधुनी, श्रावकनी थने सम-
 कित दृष्टिनी एम आठ पदवी पामे. तिर्थकर थने च-
 क्रवर्तिने विपे कोइ जीवोने तिर्थकरनी, चक्रवर्तिनी
 मंरुळिकनी, समकितनी, साधुनी थने केवळीनी एम
 ठ पदवीउं लाजे, वासु देवने विपे वासुदेवनी, मंरु-
 ळिकनी थने समकीतनी एम त्रश पदवी लाजे. व-
 ळदेवने विपे कोइ जीवोने बळदेवनी, मंरुळिकनी
 साधुनी, केवळीनी थने समकितनी एम पांचपदवी

સ્થિતિ થંતર મુદુર્તની અને ઉત્કૃષ્ટ ઘ્રણ પદ્યોપમની
 કહી છે, નરદેવની જઘન્યસ્થિતિ સાતસંવરસની
 અને ઉત્કૃષ્ટ ચોરાસીઝાલપૂર્વની કહી છે, ધર્મદે-
 વની જઘન્યસ્થિતિ અંતરમુદુર્તની અને ઉત્કૃષ્ટ દેશે
 ગુણી પૂર્વક્રોર ઘરસની કહી છે, દેવાધિ દેવચી જઘ-
 ન્ય સ્થિતિ વહેંતેર ઘરસની અને ઉત્કૃષ્ટ ચોરાસીઝાલ
 પૂર્વની કહી છે અને જાવ દેવની જઘન્યસ્થિતિ દશ-
 હજારઘરસની અને ઉત્કૃષ્ટ તેજામસાગરોપમની
 જાણવી. ડ્રવ્ય દેવચર્ચીને દેવતા થાય, નરદેવ ચર્ચીને
 નરકે જાય અથવા કાંઈક ચારિત્ર ગ્રહણ કરી સ્વર્ગે
 અથવા મોક્ષે પણ જાય છે. ધર્મદેવચર્ચીને વૈમાનિક
 અથવા મોક્ષમાં જાય છે. દેવાધિદેવ ચર્ચીને મોક્ષે
 જાય અને જાવદેવ ચર્ચીને વાદર પૃથ્વીકાય, અપ-
 કાયને ઘનસ્પતિકાય તથા ગર્જન મનુષ્ય અને તિર્ય-
 ચમાં જાય છે. સર્વથો શ્રોતા નરદેવ હાય, નરદેવચી
 દેવાર્થી દેવ સંખ્યાત ગુણ, દેવાધિ દેવચો ધર્મ દેવ
 સંખ્યાત ગુણ, ધર્મ દેવચી ડ્રવ્યદેવ અસંખ્યાત ગુણ
 અને ડ્રવ્ય દેવચી જાવદેવ અસંખ્યાત ગુણ જાણવા.

उदयदेवनेविषे युगलीया मनुष्य तथा युगली-
 या तिर्यच थने सर्वार्थसिद्धिना वाकीना सर्व स्या-
 नकेथी जीवो थावी उपजे. नरदेवने विषे देवताना
 तेर दंरुकने पहेली नारकीना नीकळ्या जीवो थावी
 उपजे, धर्म देवने विषे उछीने सातमी नारकी तथा
 तेउकापने वाठकाय थने युगलीया मनुष्य तथा यु-
 गलीया तिर्यच वर्जने वाकीना सर्व स्यानकना नी-
 कळ्या जीवो थावीने उपजे, देवाधिदेवमां किद्वी
 पिया सिवाय वैमानिक देवलोकना देवो तथा पहेली,
 घीजी थने प्रोजी नारकोमांथी नीकळ्या जीवो था-
 वीने उपजे थने ज्ञायदेवने विषे तिर्यच पंचेंद्रिय थने
 संझी मनुष्यमांथी नीकळ्या जीवो थावीने उपजेठे.

॥ इति देवछार ॥

अथ त्रयीसमुं संजतिछार.

संजति-संयमी ते-१ संयती (संजमवाळा),
 २ संयता संयती, ३ असंयती, ४ घती (घतवाळा),
 ५ घताघती, ६ अघती, ७ पचखाणी, ८ पचखाणा
 पचखाणी, ९ अघचखाणी, १० पंक्त्या (पंक्ति) ११

वालपंभिया, ११ वाला, १२ संवुना (संवृत), १४
 संवुना अथसंवुना, १५ असंवुना, १६ जागरा(जागृत)
 १७ सुताजागरा, १८ सुता, १९ धम्मिया (धर्मिष्ठ),
 २० धम्माधम्मिया, २१ अधम्मिया, २२ धम्मविवसा-
 इया (धर्मव्यवशाइ), २३ धम्माधम्म विवसाइया,
 २४ अधम्मविवसाइया, २५ धम्मेठिया (धर्ममांस्थित),
 २६ धम्माधम्मेठिया अने २७ अधम्मेठिया. एम स-
 तावीस प्रकारनुं विवेचन चोवीस दंरुके नीचे प्रमाणे
 जाणवुं.

नारकी, देवता, एकेंद्रिय, विगलेंद्रिय एम वा-
 दीसदंरुकना जीवो तथा समुष्टिम मनुष्य अने समु-
 ष्ठिम तिर्यच पंचेंद्रियना जीवो, असंयती, अन्नती, अ-
 पचखाणी, वाला, सुता, असंवुना, अधम्मिया, अध-
 म्मेठिया अने अधम्मविवसाइया कहांठे. गर्जजति-
 र्यच पंचेंद्रियना दंरुके जीवो, असंयती, संयतासंयती,
 अन्नती, घतान्नती, अपचखाणी, पचखाणा पचखाणी,
 वाला, वालपंभिया, सुता, सुताजागरा, असंवुना,
 संवुना, अधम्मिया, धम्माधम्मिया, अध-

૧૩ કયાય, ૧૪ સેશ્યા, ૧૫ ગુણસ્યાનક, ૧૬ જ્ઞાન, ૧૭
આકર્ષ, ૧૮ જ્ઞાન થને ૧૯ અરૂપ ચક્રુત્વ એ બેગણીસ
થોડ સંદેષે કહે છે.

સામાયિક ચારિત્રનાં બે જોડ છે, એક શ્વરિકને
બીજું યાવત્કથિક તેમાં શ્વરિક એટલે સ્વરૂપકાલ્પનું
ને તે પહેલા તથા બેદા તિર્થકરના યારામાં હોય અને
યાવત્કથિક એટલે ઘણા કાલનું તે યાવીશ તિર્થ-
કરના યારામાં તથા મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં હોય છે. બેદો
પર્યાપનિય ચારિત્રના બે જોડ છે, એક સાતિચાર બેદો
પર્યાપનિયને બીજું નિરતિચાર બેદો પર્યાપનિય, તેમાં
સાતિચાર એટલે મુલ્લ ગુણવાતિને પ્રાયશ્ચિત્તરૂપ હોય
અને નિરતિચાર એટલે શ્વરીક સામાયિકવંત નવ
દિક્ષિતને ચન્દિદ્ધારૂપ હોય છે. પરિહાર વિશુદ્ધિ ચા-
રિત્રના બે જોડ છે, એક નિર્વિપમાનસિકને બીજું નિ-
ર્વિષ્કાયિક પરિહાર વિશુદ્ધિચારિત્ર, તેમાં નિર્વિપમા
નસિક એટલે કર્મ નિર્જરા અર્થે તપો વિશેષ આચા-
ર્યા સેવક એ કલ્પમાં પ્રવર્તતા હોય તેને હોય
નિર્વિષ્કાયિક એટલે આ, ચારિત્રમાં પ્રવર્તતા

ના અનુચારી ઇટલે વૈયાવચ્ચાદિકના કરનારને હોય
 ઠે. સુદ્ધમ સંપરાય ચારિત્રના ઘે જોડે, એક વિશુદ્ધ
 માનાસિક થને વીજું સંક્ષિપ્ત માનાસિક સુદ્ધમ સંપ-
 રાય ચારિત્ર, તેમાં વિશુદ્ધમાનાસિક ઇટલે કાયક શ્રે-
 ãીય વ્રતાં જીવને વિશુદ્ધ પારિણામિકરૂપ અને વીજું
 સંક્ષિપ્ત માનાસિક ઇટલે ઉપદામ શ્રેણીયી વ્રતાં જી-
 વને સંક્ષિપ્ત પારિણામિકરૂપ હોયઠે. યથાસ્થાત ચારિ-
 ત્રના ઘે જોડે, એક ઠાણસ્થિકને વીજું કેવલિક, તેમાં
 ઠાણમસ્થિક તે અગિયારમા તથા ચારમા ગુણસ્થાનકે
 વર્તતા જીવને હોય અને કેવલિક તે તેરમા તથા
 ચૌદમા ગુણસ્થાનકે હોય ઠે. ઇતિજેદ. સામાયિક
 ચારિત્ર તથા ઠેડાપસ્થાપનિય ચારિત્ર. સંવેદાને અ-
 થવા અવેદાને પણ હોય તેમાં સંવેદાને સ્ત્રી, પુરુષ થને
 નપુંસક એમ ત્રણ વેદે હોય થને અવેદા તે ઊગમ
 વેદો તથા ક્ષયકવેદાને હોય ઠે. પરિહાર ત્રિગુણો ચા-
 રિત્ર સંવેદા ઇટલે પુરુષ વેદવાળાને અથવા નપુંસક
 વેદવાળાને હોય ઠે. સુદ્ધમ સંપરાય ચારિત્ર તથા યથા
 સ્થાત ચારિત્ર અવેદો પણ ઊગમ તથા ક્ષયકવેદો

नै होय वे. इतिवेद. पहिलेथो चार चारित्र मंरागी
 होय अने यथाख्यात चारित्र त्रितरांगी होय वे. इति
 राग. निर्ग्रथना ठ जेद ठे १ पोलाक, २ वक्रुस, ३ प्र-
 तिसेवना कुशील, ४ कपाय कुशील, ५ निर्ग्रथ अने
 ६ स्नातक. ज्ञानादिना अतिचार सेवने करो. मतने
 दुशीत करे ते पोलाक कहोए, शरीरनी सुश्रुपा वि-
 जुपा करे अथवा उपकरण बहु मुख्यजल हळंताराखे
 संग्रहे तेने वक्रुस कहोए, मुख गुणतो पाळे सेवे पण
 उत्तरगुणमां कांइ कांइ ठानो दोष लगावे तेने प्रतिसे-
 वना कुशील कहोए, संज्वलन कपायोदये करी कांइक
 अग्रशस्त परिणाम थाय पण मुळगुणमां तथा उत्तर
 गुणमां कांइ दोष लगाडे नहि तेने कपाय कुशील
 कहोए, संपुर्ण ग्रंथी रहित मोहनीय वर्जीत वितराग
 ठास्य तेने निर्ग्रथ कहोए अने घातीकर्म रहित स-
 योगी केवळी तथा सैलेशी प्रतिपन्न अयोगी केवळी
 तेने स्नातक कहेवायवे. सहुंसाधान्यनापुळा सरखा
 सहुंसाधान्यसरखां वक्रुस, मसळयाधान्य
 प्रतिसेवना कुशील, उपण्या धान्य सरखां क-

શરીર. કર્મ ક્રિયામાં પાંચે ચારિત્ર હોય અને અકર્મ ક્રિયા તથા અંતર દીપમાં એકે ચારિત્ર હોય નહિ.
 इति क्षेत्र, उत्सर्पिणी कालमां जन्मनी अपेक्षाए पहेसे આરે એકે ચારિત્ર ન જાણે અને વીજા, વ્રીજા તથા ચોથા આરામાં પાંચેચારિત્રજાણે તથા પાંચમાં ઠઠા આરામાં એકે ચારિત્રહોય નહિ. આ અવસર્પિणी कालमां जन्मनी अपेक्षाए पहेલાને વીજા આરામાં એકે ચારિત્ર ન હોય, ચોથા આરામાં પાંચે ચારિત્ર હોય, પાંચમાં આરામાં એક સામાયિક અને વીરુઠે દોષસ્થાપનિય એમ બે ચારિત્ર હોય અને ઠઠે આરે એકે ચારિત્ર હોય નહિ.
 इतिकाल. नारकी, तिर्यंच અને મનુષ્ય એ ત્રણે ગતિમાં ચારિત્રનો આરાધક જાય નહિ પણ દેવગતિમાં જાય તેમાં સામાયિક અને ઠેદોષસ્થાપનિય ચારિત્ર આરાધક જઘન્ય પહેલે દેવલોકે અને ઉત્કૃષ્ટ અનુત્તર વિમાને જાય છે, પરિહાર વિશુદ્ધી ચારિત્ર આરાધક જઘન્ય પહેલે દેવલોકે અને ઉત્કૃષ્ટ આઠમે દેવલોકે જાય, સુદમ સંપરાય ચારિત્ર અને યથારૂપાત ચારિત્રના આરાધક અનુત્તર વિમાને

પરિકેદ્રિયના પાંચ દંડક ધને વિગલેંદ્રિયના
 દંડક એમ છાત્ર દંડકના જીવોને તથા સમુર્જિમ
 મનુષ્ય ધને સમુર્જિમ તિર્યચ પંચેંદ્રિયને એક જરા
 વેદનોજ હોય છે. સિદ્ધના જીવોને એકે વેદની નથી.

॥ इति जराठछार ॥

अथ अमग्रीसिमुं परिग्रहछार.

परिग्रह-સંગ્રહ તે ત્રણ પ્રકારે છે. ૧ કર્મ પરિ
 ગ્રહ, ૨ શરીર પરિગ્રહ ધને ૩ વાહ્ય જંતુોપગરણ (જા-
 નનાદિ ઉપકરણ) પરિગ્રહ.

નારકી તથા પરિકેદ્રિયને એક કર્મ પરિગ્રહ
 ધને થીજો શરીર પરિગ્રહ એમ બે પરિગ્રહ હોય છે.
 દેવતા તથા ત્રણ વિગલેંદ્રિય, તિર્યચ પંચેંદ્રિય ધને
 મનુષ્યને ત્રણે પરિગ્રહ હોય છે.

॥ इति परिग्रहछार ॥

अथ लंगणवालीसमुं अक्षय बहुत्वछार.

અક્ષયબહુત્વ છટકે સર્વ જીવોમાં કયાં દંડકે
 જીવો થોડા ધને કયા દંડકે જીવો વધારે એમ જે
 કહેવું તેનું નામ અર્હિ અક્ષયબહુત્વ જાણવું.

सर्पेऽपी गर्तजमनुष्य चोक्ता, तेषां दाहक अपि-
 कायना दंशके जीवो अस्मत्स्यातगुणा, तेषां धेमाभिक-
 ना दंशके जीवो अस्मत्स्यातगुणा, तेषां पुषनपतिना
 दंशके जीवो अस्मत्स्यातगुणा तेषां नारकीना दंशके
 जीवो अस्मत्स्यातगुणा, तेषां व्यंतरना दंशके जीवो
 अस्मत्स्यातगुणा, तेषां ज्योतिषीना दंशके जीवो अ-
 स्मत्स्यातगुणा, तेषां चारिन्द्रियना दंशके जीवो अस्म-
 त्स्यातगुणा, तेषां तिर्यच पंचेन्द्रियना दंशके जीवो
 विशेषाधिक, तेषां षेष्टेन्द्रियना दंशके जीवो विशेषा-
 धिक, तेषां ते इन्द्रियना दंशके जीवो विशेषाधिक,
 तेषां पृथ्वीकायना दंशके जीवो अस्मत्स्यातगुणा, तेषां
 अपकायना दंशके जीवो अस्मत्स्यातगुणा, तेषां वात-
 कायना दंशके जीवो अस्मत्स्यातगुणा अने वातराशपी
 वनम्यतिवायना जीवो अस्मत्स्यातगुणा कदां वे.प. प्रमाणे
 सामान्ये चोर्वीशे दंशके जीवोऽनु अष्टपवस्तुत्वं कर्तुं.

विशेष व्याख्याय जीवो तेषां अस्मत्स्यातगुणा
 अष्टाणुं जेदकहंते गर्तजमनुष्यो तेषां यश्च
 (७५२०१६२, ५१४२६४३, ३७५७३५४. २०५०२६५)

संख्यातगुणी ३१ तेथी पहेली नरक पृथ्वीना नारक
 अथसंख्यातगुणा, ३२ तेथी खेचर पंचेंद्रिय तिर्यचयोनि
 या पुरुष अथसंख्यातगुणा, ३३ तेथी खेचर पंचेंद्रिय
 तिर्यच योनिनी स्त्रीजं त्रिगुणी ठे माटे संख्यातगुणी,
 ३४ तेथी यक्षचर पंचेंद्रिययोनिया पुरुष संख्यातगुणा,
 ३५ तेथी यक्षचर पंचेंद्रिय योनिनी स्त्रीजं त्रिगुणी ठे
 माटे संख्यातगुणी, ३६ तेथी जलचर पंचेंद्रिय तिर्यच
 योनिया पुरुष संख्यातगुणा, ३७ तेथी जलचर तिर्यच
 योनिनी स्त्रीजं त्रिगुणी ठे माटे संख्यातगुणी, ३८ तेथी
 व्यंतर निकायना देवो संख्यातगुणा, ३९ तेथी व्यंतर
 देवीयो वत्रीसगुणी ठे माटे संख्यातगुणी, ४० तेथी
 ज्योतिषी देवता संख्यातगुणा, ४१ तेथी ज्योतिषीनी
 देवीयो वत्रीसगुणी ठे माटे संख्यातगुणी, ४२ तेथी
 खेचर पंचेंद्रिय तिर्यच योनी या नपुंसक संख्यात-
 गुणा, ४३ तेथी यक्षचर पंचेंद्रिय तिर्यचयोनि या नपुं-
 सक संख्यातगुणा, ४४ तेथी जलचर पंचेंद्रिय तिर्यच
 योनि या नपुंसक संख्यातगुणा, ४५ तेथी चौरिंद्रिय
 पर्याप्ता संख्यातगुणा, ४६ तेथी सर्व पंचेंद्रिय पर्याप्ता

देशीकी संज्ञा अने इष्टिवादोपदेशिकी संज्ञा. घण्टा काळनी बात जाणे एटखे त्रिकालिक वस्तुनुं जाणपणुं ते दीर्घ काखिकी नामे संज्ञा जाणवी. पोताना शरीर रक्षणने अर्थे इष्ट वस्तुमां प्रवर्त्ते अने अहित वस्तुथी निवर्त्ते तेनुं नाम हितोपदेशिकी संज्ञा जाणवी. छाद-शांगीना जणनार सम्यग् इष्टि श्रुतज्ञानने जे जाणे तेनुं नाम इष्टिवादोपदेशिकी संज्ञा जाणवी.

जुवनपति, व्यंतर, ज्योतिषी अने वैमानिक ए देवताना तेर दंरुक तथा तिर्यचनो एक दंरुक अने नारकीनो एक दंरुक एम पंदर दंरुके, एक दीर्घका-खिकी संज्ञा होय कारणके आ अमुक काम कर्युं, अमुक काम करुं तुं, अने अमुक काम करीश एम अतित, अनागत अने वर्तमान ए त्रणकाल विपर्ययिकनुं जाण पणुं ठे माटे ते दीर्घकाखिकी संज्ञा जाणवी. वेइंद्रिय, तेइंद्रिय अने चौरिंद्रियना दंरुके जीवने एक हितोपदेशिकी संज्ञा होय ठे, कारणके एमने नाव मन ठे माटे कांश्क मनोज्ञान सहित वर्तमान विषे इष्ट वस्तुनी प्रवृत्ति अने अनिष्ट वस्तुनी

त्राव, गढ, पोछ, कोठा, बहाण, रथ थने गामादिक
मपायठे जेमके रुपजदेवना वारे रुपजदेवना थंगुसे
मापीने लोको घर, हाट, कुवा प्रमुख करता हता थने
श्रीमंदावीर स्वामीना वारे महावीर स्वामीना थंगुसे
मापीने घर, हाट, कुवा प्रमुख लोको करता हता ए
प्रमाणे आत्म थंगुलनुं स्वरुप जाणवुं.

थनंता सुद्धम परमाणुए एक व्यवहार परमाणु
थाय, ते व्यवहार परमाणु मंदिरने विपेठिडादिक धी
आवता सूर्यना किरणोमां जे उरतां रजना कणीया
देखाय ठे, तेना थनंतमा जाग जेटलो जीणो होय
ठे, थनंता व्यवहार परमाणुए एक उष्ण सन्नियो
थाय, आठ उष्ण सन्निये एक सण सन्नियो थाय, ए
आठ सण सन्निए एक उर्धरेणु थने आठ उर्धरेणुए
एक त्रसरेणु थाय ठे, ते त्रसरेणु बेइंडियादिक त्रस
जीवोने चाखती जे रज उमे ठे, तेना एक कणीया
त्रसवर जाणवो. आठ त्रसरेणुए एक रथरेणुए थाय;
तेरथरेणु रथादिक चाखतां जे रज उमे ठे ते मांदिना
एक कणीया जेवगो जाणवो. आठ रथरेणुए कुरुदे-

જાણવું. પાંચાંતરે હજાર ઇત્તેષાંગુલે કરીને એક પ્રમાણ
 અંગુલ થાય એમ લખ્યું છે માટે વહુ શ્રુત કહે તે સત્ય
 જાણવું. ચોવીસ પ્રમાણ અંગુલે એક હાથ, ચાર હાથે
 એક ધનુષ્ય, બે હજાર ધનુષ્યે એક ગાઉ થને એવાં ચાર
 ગાઉ એક જોજન થાય છે. શાશ્વતા પર્વતો, ઢીપો,
 સમુદ્રો, નદીઓ, ઝહો, પૃથ્વી, લોક, અલોક, નરકા
 વાસા અને વિમાનો વિગેરેનું સાંવપણું, પહોળપણું
 તથા પરિધિ વિગેરેના માપ પ્રમાણ અંગુલે કહ્યાં છે.

હવે પદ્યોપમનું સ્વરૂપ કહે છે. એક હજાર પદ્યોપમ,
 યોજો અક્ષપદ્યોપમ અને ત્રીજો ક્ષેત્ર પદ્યોપમ
 એવી રીતે ત્રણ પ્રકારના પદ્યોપમ છે, ને તે દરેક
 નાવળી એક યાદર અને યોજો સુક્ષ્મ એમ ઘેઘે ત્રેદ
 ગણતાં પદ્યોપમ ઠ પ્રકારના થાય છે.

ઇત્તેષાંગુલે એક જોજન પટલે ચાર ગાઉનાં યો,
 પહોળોને ડંઢો એવો એક લુપાકાર પદ્ય (પાસો)
 કહીએ, ને તે પદ્ય મધ્યે દેવકુરુ અથવા ઉત્તર કુરુમાં
 ઉત્પન્ન થયેલો એવો સાત દિવસનો ઘેટો હોય તે
 ઘેટાનોવાલ એક ઇત્તેષાંગુલ પ્રમાણ હજાર તેનાં સાત
 વાર ગ્રાહ ગ્રાહ સંગ કરીએ ત્યારે એ એક અંગુલ પ્ર-

જરૂરી પઠી તે કુપમાંથી સમયે સમયે એકેકો સંઘ
 કાઢી એમ કાઢતાં કાઢતાં જેટલાકાલે અપલ્યાલાલી
 થાય તેટલા કાલેને સુદમજ્જાર પલ્યોપમ કહે છે.
 સુદમ જ્જાર પલ્યોપમ અસંખ્યાતા સમય એટલે સં-
 ઘ્યાતા ક્રોર વરસનો હોય છે. પચીસ કોના કોની
 જ્જાર પલ્યોપમના જેટલા સમય થાય તેટલા દ્વીપ
 થને સમુદ્રો આતિર્થા લોકમાં છે એમ કહ્યું છે.

પૂર્વોક્તયોજન પ્રમાણ પલ્ય વાદરવાલાપ્રેજરી
 થને તેમાંથી સોસો વર્ષે એકેક વાલાપ્ર કાઢતાં કાઢતાં
 તે પલ્ય જેટલાકાલે લાલી થાય તેટલાકાલેને વાદર
 અક્ષા પલ્યોપમ કહે છે. વાદર અક્ષાપલ્યોપમ સંખ્યાતા
 ક્રોર વરસ પ્રમાણ થાય. હવે તેહીજ વાદર
 સંઘના પૂર્વોક્ત રીતે અસંખ્યાતા સુદમ સંઘ કલ્પોને
 તે કલ્પેલા સંઘમાંથી એકેકો સંઘ સોસો વર્ષે કાઢી
 એમ સુદમ સંઘ કાઢતાં કાઢતાં જેટલાકાલે તે
 પલ્ય લાલી થાય તેટલા કાલેને સુદમ અક્ષાપલ્યોપમ
 કહે છે. સુદમ અક્ષાપલ્યોપમ અસંખ્યાતા ક્રોર વર્ષે
 દશ કોનાકોની સુદમ અક્ષાપલ્યોપમે એક અક્ષા

७२	८	मांथी-तेमां	मां-तो
७५	१२	द्रवेंद्रियनो	द्रवेंद्रिय ते
७५	१२	अभ्यंतर	अभ्यंतररूप
८५	११	लगे एक एक	लगे लग एक
९२	१३	फोरवे छे	तेनुं नाम पर्याप्ति कहेवाय छे.
११२	१	जाणे छे	देखे छे
११३	१	जीवने रुची	जीवने धर्मनी रुची
११५	१२	पडे एण मरण पामे नाहे	पडे के मरण पामे नाहे
११६	६	तेयी	०
११८	१७	केळवी	केवळी
१२४	४	एक	एक एम
१२५	४	आहारभिलाप	आहाराभिलाप
१२५	१७	माटे	माटे देवोने
१२६	२	घरसथी	घरसथी उपर
१३७	१२	पधारनार	समाकित धवा न
१३८	५	ने	ते
१४१	१	नीलक	तीलक
१४२	२	ए-	एम
१४३	१	समुह	ते अपकाय अने
१४६	११	देवलोक	देवलोक
१५१	१८	पांच	पांचसे
१५२	९	साल	सोल
१७०	५	देववी	देवनी

સત કબીર સાહેબના

૯૦૦ ચુંટી દહાડેલા દોહરાઓ

તેમજ ચોદાંક ભજનો

અને તેમનાં ખાસ ત્રીસ જત્રો.

(અર્થ સાથે)

રચનાર

બેદેશમણ પીરોજશા માદન

માયા બ.ગિ -૨૦૦૦ પ્રત.

પ્રગટ કરનાર,

લેહાંગીર બી. કરાણીના હોદરાઓ,

પુણી. વેમનાર અને પ્રગટ કરનાર,

પારમી બગીચા, ૩૮, મુખર્ડ.

૧૯૨૧.